კომუნისტი

საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის, თბილისის კომიტეტისა და საქართველოს სსრ მშრომელთა დეპუტატების საბჭოების ორგანო

КОМУНИСТИ — ОРГАН ЦК и ТК КП ГРУЗИИ и СОВЕТОВ ДЕПУТАТОВ ТРУДЯЩИХСЯ ГРУЗИНСКОЙ ССР

გამოცემის 37-ე წელი № 286 (10680) | სამშაბათი, 11 დეკემბერი, 1956 წ. | ფასი 20 კაპ.

დღეს ნომერში:

საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტისა და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს მისალმებები უზბეკეთის კპ ბუხარის საოლქო კომიტეტისა და საოლქო აღმასკომის და უზბეკეთის კპ ანდიჟანის საოლქო კომიტეტისა და საოლქო აღმასკომისადმი (1-ლი გვერდი).

საბჭოთა საქართველოს დღე (1-ლი გვერდი).

მ. სიდოროვი. — მარქსიზმის გამოჩენილი თეორეტიკოსი და პროპაგანდისტი (მე-2 გვერდი).

ვ. იუნოშევა, ო. კარიშევი. — „პლეხანოვის სახლი“ ლენინგრადში (მე-2 გვერდი).

ი. ჰასანოვი, მ. ისმაილოვი. — საქართველოსა და ამიერკავკასიის სოფლის მეურნეობისა და აგრარული ურთიერთობის ისტორიის შესწავლისათვის (მე-3 გვერდი).

ნ. შველიძე. — „ბაშ-აჩუკი“ (მე-3 გვერდი).

უცხოეთის ინფორმაციები (მე-4 გვერდი).

მეჯი დახმარება საჯყეო-სამრეწველო მეურნეობათა კოლექტივებს

ჩვენი რესპუბლიკის ეკონომიკაში სატყეო მრეწველობას საგრძნობლად დიდი ხვედრითი წონა აქვს. საქართველოს ტყეები, რომელთა კლმატურ-საკურორტო და ნიადაგდაცვითი მნიშვნელობა საყოველთაოდ არის აღიარებული, სახალხო მეურნეობას აძლევენ ძვირფას საავეჯე მერქანს, მანქანათა დეტალებისთვის საჭირო მასალას, ნედლეულს ქაღალდ-ცელულოზის წარმოებისათვის, საშენ ხე-ტყეს და ა. შ.

რესპუბლიკის ტყეების ამ დიდი სახალხო-სამეურნეო მნიშვნელობით აიხსნება ის, რომ საბჭოთა მთავრობა და კომუნისტური პარტია განსაკუთრებულ მზრუნველობას იჩენენ რესპუბლიკაში სატყეო მრეწველობისა და მეურნეობისადმი, ამავე დროს მოითხოვენ საქართველოს სატყეო მრეწველობის მუშაკებისაგან ძირეულად გააუმჯობესონ მუშაობა, გაადიდონ ხე-ტყის დამზადება, ყველა საშუალებით უზრუნველყონ საწარმოო დავალებათა შესრულება. შექმნილია ყველა პირობა იმისათვის, რომ რაციონალურად მოეწყოს ტყეების ექსპლოატაცია, გავაჯანსაღოთ, შევინარჩუნოთ და შემდგომ განვავითაროთ უდიდესი სახალხო სიმდიდრე — ჩვენი ტყეები.

პარტიისა და მთავრობის შეუნელებელი ზრუნვის შედეგია ისიც, რომ საქართველოს სატყეო-სამრეწველო მეურნეობები აღჭურვილი არიან ახალი ტექნიკით —მექანიკური ხერხებით, ჯალამბრებით, ტყეებში სამუშაო ავტომობილებით, ტრაქტორებით, ბევრგან მოწყობილია საჰაერო-საბაგირო გზები, გაყვანილია მორების საზიდი ტყისშინა გზები, ტყეებში მომუშაეთათვის აშენდა და კვლავაც შენდება კეთილმოწყობილი საცხოვრებელი უბნები, ფართოვდება სასადილოთა ქსელი და ა. შ. რესპუბლიკის სატყეო-სამრეწველო მეურნეობებში განხორციელებულია მთელი რიგი შრომატევადი პროცესების მექანიზაცია. ტყის მასივებიდან მერქნის მოზიდვა გამოსაზიდავ ხაზებამდე მექანიზებულია 62 პროცენტით, ხოლო გამოზიდვა — 90 პროცენტით.

მაგრამ, სამწუხაროდ, საქართველოს სატყეო მრეწველობის კოლექტივები, განსაკუთრებით კი ხე-ტყის ექსპლოატაციის მუშაკები სათანადოდ ვერ იყენებენ ყველა იმ შესაძლებლობას, რაც მათ აქვთ, ვერ უზრუნველყოფენ სახალხო მეურნეობის მზარდი მოთხოვნილების დაკმაყოფილებას სამასალე მერქნით, საშენი და საავეჯე ხე-ტყის მასალის მიწოდებით. ამის ნათელსაყოფად საკმაოა აღინიშნოს, რომ რესპუბლიკის სატყეო მრეწველობის სამინისტროს ხაზით შეუსრულებელია საერთო პროდუქციის გამოშვების 11 თვის დავალება, ხოლო ტყეების ექსპლოატაციის დარგში დასახული 11 თვის გეგმა შესრულებულია 93,9 პროცენტით. ერთადერთი ამბეტის სატყეო-სამრეწველო მეურნეობის კოლექტივია (დირექტორი დ. არველაძე, მთავარი ინჟინერი დ. ანდრონიკაშვილი), რომელმაც უკვე შეასრულა მიმდინარე წლის ყველა დავალება.

წელს ჩვენი ტყეების ექსპლოატაციის საქმე შედარებით გაუმჯობესდა, მაგრამ სახალხო მეურნეობის სწრაფი ზრდის, პარტიის XX ყრილობის მიერ დასახული დიადი პროგრამის პირნათლად შესრულების ამოცანა კიდევ უფრო მეტს მოითხოვს.

1956 წლისათვის საქართველოს სატყეო მრეწველობას წინა წელთან შედარებით თითქმის 35 პროცენტით გაუდიდდა საწარმოო დავალება, ამავე დროს განვლილი 11 თვის მანძილზე წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით საერთო პროდუქციის გამოშვება რესპუბლიკის სატყეო მრეწველობის მუშაკებმა მხოლოდ 19,9 პროცენტით გაადიდეს, რაც საკმარისი არ არის.

ახლა ჩვენი რესპუბლიკის სატყეო მრეწველობის მუშაკთა მთავარი, უმნიშვნელოვანესი ამოცანაა მიმდინარე წლის საწარმოო გეგმის პირნათლად შესრულება და ახალი სამეურნეო წლისათვის ისე მომზადება, რომ წლის დასაწყისიდანვე იქნას აღებული მაღალი ტემპი, უზრუნველყოფილ იქნას მომავალი წლის კიდევ უფრო გადიდებული გეგმის შესრულება. სატყეო მრეწველობის მუშაკებმა არ უნდა დაიგვიწყონ, რომ მომავალ 1957 წელს მათ უნდა მოგვცენ 25 პროცენტით მეტი პროდუქცია, ვიდრე 1956 წლის გეგმით არის გათვალისწინებული. ამისათვის საჭირო იქნება სატყეო-სამრეწველო მეურნეობებში უკეთესად მოაწყონ შრომა, უნარიანად და სრული სიმძლავრით გამოიყენონ არსებული ტექნიკა, უნაყოფოდ არ დაკარგონ არცერთი დღე, არცერთი საათი, მოაწყონ საქმე ისე, რომ ტყეში მუშაობა შეიძლებოდეს ყოველ ამინდში. შეუწყნარებელია ახალი ტექნიკის ისეთი უგულებელყოფა, როგორსაც სადმელის სატყეო - სამრეწველო მეურნეობის ხელმძღვანელები იჩენენ. ხუთ თვეზე მეტი ხნის წინათ მათ მიერ მიღებული 12 ცალი ბენზინმოტორიანი ხერხი სანახევროდ უცდებათ, ვერ შეძლეს ამ ხერხების გამოყენება ხის ჭრაზე.

მუშახელისა და ტექნიკის გაცდენას ვხვდებით სხვა, უფრო დიდსა და მეტი ხვედრითი წონის მეურნეობებში, მაგალითად, ინგურისა და ახალციხის სატყეო-სამრეწველო მეურნეობებში. მართალია, უკანასკნელ დღეებში ამ მეურნეობათა კოლექტივებმა საგრძნობლად გაუმჯობესეს მუშაობა, მაგრამ საკითხავია, რატომ არ შეეძლოთ მათ მეტი გაეკეთებინათ გაზაფხულ-ზაფხულის უფრო ხელსაყრელ ვითარებაში? წლის დასასრულამდე მეტად ცოტა დრო დარჩა. სახელმწიფო გეგმა, რომელიც კანონია, უთუოდ უნდა შესრულდეს. ამისათვის საჭიროა სათანადო რაიონების ხელმძღვანელმა საბჭოთა და პარტიულმა ორგანიზაციებმა გაძლიერებული დახმარება აღმოუჩინონ სატყეო-სამრეწველო მეურნეობების კოლექტივებს.

ახლა საჭიროა განსაკუთრებული ყურადღება მიექცეს მეურნეობების დაკომპლექტებას მუდმივი მუშახელით. ამჟამად რესპუბლიკის ტყეებში სამუშაოდ გასულებს 400-მდე კაცი აკლიათ. საიდან უნდა მიიღონ მუდმივი კადრის ეს მუშები სატყეო-სამრეწველო მეურნეობებმა, თუ არა ადგილობრივი რაიონებიდან. გარდა ამმეტისა, ამბროლაურისა და თელავის რაიონებისა, არცერთ ტყიან რაიონს (ახალციხის, ბორჯომის, ზუგდიდის, წალენჯიხის, გეგეჭკორის და ა. შ.) მუდმივ სამუშაოდ ტყეში მუშახელის გაგზავნის დავალება არ შეუსრულებია.

დეკემბრის ამ დარჩენილ დღეებში უნდა გაძლიერდეს კოლმეურნეობებიდან თავისუფალი მუშახელის გაყვანა. სატყეო-სამრეწველო მეურნეობათა კოლექტივებისათვის დახმარების გასაწევად, განსაკუთრებით მოჭრილი ხე-ტყის გამოზიდვაზე. ამოცანა ის არის, რომ თოვლქვეშ არ დავტოვოთ არც ერთი კუბმეტრი მოჭრილი ხე-ტყე, უზრუნველვყოთ ტყის მასივებიდან მათი მოზიდვა სატრანსპორტო მაგისტრალებამდე და შემდეგ გამოზიდვა დანიშნულების ადგილებამდე. მიმდინარე წლის გეგმით მოჭრილი ხე-ტყის 97,4 პროცენტი უნდა გამოზიდათ სატყეო-სამრეწველო მეურნეობებს საკუთარი საშუალებებით. ეს დავალება მათ ვერ შეასრულეს. დანარჩენი ხე-ტყე 2,6 პროცენტის რაოდენობით ტყეებიდან გამოზიდული უნდა ყოფილიყო კოლმეურნეობებიდან გაყვანილი გამწევი ძალით. არც ეს დავალებაა განაღდებული. განსაკუთრებული გულგრილობა გამოიჩინეს ამ საქმეში ხაშურის, ადიგენის, ხულოს, ბორჯომის, გეგეჭკორის, გუდაუთის და ზოგი სხვა რაიონის ხელმძღვანელმა საბჭოთა და პარტიულმა ორგანიზაციებმა.

ახლა ყველა კოლმეურნეობას იმის დიდი შესაძლებლობა აქვს, რომ მუშახელი და გამწევი ძალა მიაშველონ და წლის დამთავრებამდე დარჩენილ დროში უზრუნველყონ ხე-ტყის მოზიდვა და გამოზიდვა. ყველა ძალა, ყველა რეზერვი და საშუალება უნდა იქნას გამოყენებული ხე-ტყის დამზადების, მოზიდვისა და უწინარეს ყოვლისა გამოზიდვის წლიური გეგმის შესასრულებლად.

ნ. ა. ბულგანინმა მიიღო ეთიოპიის ელჩი ზ. გ. ხიოტა

10 დეკემბერს სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარემ ნ. ა. ბულგანინმა მიიღო ეთიოპიის საგანგებო და სრულუფლებიანი ელჩი სსრ კავშირში ბ-ნი ზ. გ. ხიოტა. (საკდესი).

რუმინეთში გამოიცა საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის XX ყრილობის მასალები

ბუქარესტი, 7 დეკემბერი. (საკდესი). რუმინეთის სახალხო რესპუბლიკის პოლიტიკური ლიტერატურის სახელმწიფო გამომცემლობამ რუმინულ ენაზე გამოუშვა წიგნი „საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის XX ყრილობა“. წიგნი შეიცავს მოხსენებებს, სიტყვებსა და ყრილობაზე მიღებულ რეზოლუციებს.

უზბეკეთის კპ ბუხარის საოლქო კომიტეტსა და საოლქო აღმასკომს

საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტი და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭო დიდი კმაყოფილებით აღნიშნავენ, რომ ბუხარის ოლქის მებამბეებმა მნიშვნელოვანი მუშაობა გასწიეს ბამბის წარმოების გადიდებისათვის და წარმატებით შეასრულეს ნედლი ბამბის წლიური გეგმა. წელს სახელმწიფოს ჩაბარდა 265 ათასი ტონა ნედლი ბამბა ანუ 65 ათასი ტონით მეტი, ვიდრე მთელ 1955 წელს. ჩაბარებული ბამბის საერთო რაოდენობიდან 85 პროცენტი მიღებულია პირველი ხარისხით. ოლქში შესრულებულია აგრეთვე რძის, მატყლის, აბრეშუმის პარკის, მაჟდაკისა და ბოსტნეულის დამზადებისა და შესყიდვის გეგმები.

საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტი და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭო ბუხარის ოლქის კოლმეურნეებს, მტს-ებისა და საბჭოთა მეურნეობების მუშებს, სოფლის მეურნეობის სპეციალისტებს, ქალაქების მშრომელებს, სტუდენტებსა და მოსწავლეებს, რომლებიც მონაწილეობას იღებდნენ ბამბის კრეფაში, პარტიულ, საბჭოთა, სასოფლო-სამეურნეო და კომკავშირულ მუშაკებს ულოცავენ მოპოვებულ წარმატებებს და გამოთქვამენ რწმენას, რომ ისინი კვლავაც ბეჯითად იმუშავებენ, რათა შეასრულონ საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის XX ყრილობის გადაწყვეტილებანი ბამბისა და სოფლის მეურნეობის სხვა პროდუქტების წარმოების გადიდების შესახებ.

საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტი — სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭო

უზბეკეთის კპ ანდიჟანის საოლქო კომიტეტსა და საოლქო აღმასკომს

საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტი და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭო კმაყოფილებით აღნიშნავენ, რომ ანდიჟანის ოლქის კოლმეურნეობებმა, მტს-ებმა და საბჭოთა მეურნეობებმა, პარტიულმა, საბჭოთა და სასოფლო-სამეურნეო ორგანოებმა დიდი მუშაობა გასწიეს ბამბის წარმოების გადიდებისათვის და წარმატებით შეასრულეს ნედლი ბამბის დამზადების გეგმა. წელს ოლქის კოლმეურნეობებმა და საბჭოთა მეურნეობებმა სახელმწიფოს ჩააბარეს 418 ათასი ტონა ნედლი ბამბა ანუ 26,5 ცენტნერი ერთ ჰექტარ ბამბის ნათესზე. დამზადებულია 14 ათასი ტონით მეტი ბამბა, ვიდრე შარშან. დამზადებული ბამბის საერთო რაოდენობიდან პირველი ხარისხით მიღებულია 86 პროცენტი. ოლქში შესრულებულია აგრეთვე რძის, მატყლის, აბრეშუმის პარკისა და ხილის დამზადებისა და შესყიდვის გეგმები.

საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტი და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭო ანდიჟანის ოლქის კოლმეურნეებს, მტს-ებისა და საბჭოთა მეურნეობების მუშებს, სოფლის მეურნეობის სპეციალისტებს, ქალაქების მშრომელებს, სტუდენტებსა და მოსწავლეებს, რომლებმაც მონაწილეობა მიიღეს ბამბის კრეფაში, პარტიულ, საბჭოთა, სასოფლო-სამეურნეო და კომკავშირულ მუშაკებს ულოცავენ მოპოვებულ წარმატებებს და გამოთქვამენ რწმენას, რომ ისინი მომავალშიც ბეჯითად იშრომებენ, რათა შეასრულონ საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის XX ყრილობის გადაწყვეტილებანი ბამბისა და სოფლის მეურნეობის სხვა პროდუქტების წარმოების გადიდების შესახებ.

საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტი — სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭო

★ ★ ★

საბჭოთა საქართველოს დღე

შრომადღეზე 7 კილოგრამი მარცვალი

სურათზე: სოფელ ქოდალოს კოლმეურნეობის წევრის გ. პიტიურიშვილის ოჯახი ხორბალს იღებს გამომუშავებული შრომადღეების ანგარიშში.

კაჭრეთი. (საკ. კორ.). ყველა სასოფლო-სამეურნეო კულტურის კარგი მოსავალი მიიღო წელს სოფელ ქოდალოს ცხაკაიას სახელობის კოლმეურნეობამ, რომლის თავმჯდომარეა ი. დულარიძე. საშუალოდ ჰექტარზე გეგმით გათვალისწინებული 12 ცენტნერის ნაცვლად მიღებულია 20,6 ცენტნერი ხორბალი, 8 ცენტნერით გადააჭარბეს თვითეულ ჰექტარზე ქერის, 4,6 ცენტნერით შვრიის, 3,5 ცენტნერით მზესუმზირას და 22,4 ცენტნერით ყურძნის საგეგმო მოსავლიანობას. აქ წარმატებით დაამთავრეს გასული სამეურნეო წელი მეცხოველეობაში.

საკოლმეურნეო დოვლათის ზრდამ გაადიდა კოლმეურნეთა შემოსავალი. კოლმეურნეებმა თვითეულ შრომადღეზე მიიღეს 6 კილოგრამი ხორბალი, 1 კილოგრამი ქერი და სხვა პროდუქტები. კოლმეურნე გ. პიტიურიშვილმა 9 თვეს გამომუშავებულ შრომადღეებზე უკვე მიიღო 6.600 კილოგრამი ხორბალი, ალ. ბოლოლოციშვილმა — 5.400 კილოგრამი, ივ. პიტიურიშვილმა კი — 5.640 კილოგრამი მარცვალი.

სოფელ ვერხვიანის კოლმეურნეობაში თვითეულ შრომადღეზე გაანაწილეს 6 კილოგრამი ხორბალი. კოლმეურნე ვ. ცხოვრებაძეს შეხვდა 5.400 კილოგრამი ხორბალი, 300 კილოგრამი მზესუმზირა, 200 კილოგრამი ღვინო და 9.000 მანეთი.

გული სიხარულით ევსებათ კაკაბეთის შვერნიკის სახელობის კოლმეურნეობის წევრებსაც. კოლმეურნე ი. ექვთიმიშვილმა 9 თვეში გამომუშავებულ შრომადღეებზე მიიღო 1,5 ტონა ხორბალი, 300 კილოგრამი მზესუმზირა, 160 ლიტრი ღვინო და 15.750 მანეთი ფული. მანვე წელს საკარმიდამო ვენახში დაკრიფა 5 ტონა ყურძენი. ასეთივე დიდი შემოსავალი მიიღო კოლმეურნე გ. ექვთიმიშვილმა.

ტექსტი და ფოტო გ. ხეჩუაშვილისა.

კონსერვები გეგმის გადამეტებით

სამტრედია. (საკ. კორ.). საკონსერვო კომბინატის კოლექტივმა გადაჭარბებით შეასრულა მიმდინარე წლის 11 თვის საწარმოო დავალება. გეგმის გადამეტებით გამოუშვა 453.000 მანეთის სხვადასხვა სახის ხილეულისა და ბოსტნეულის კონსერვები. დიდი რაოდენობით არის გამოშვებული ხენდროს, ტყემლის, შინდის, ბალის, ალუბლის, ლეღვის მურაბები, კომპოტები, ჯემი და სხვ.

კომბინატის მუშაკთა კოლექტივმა იკისრა წლიური საწარმოო გეგმა შეასრულოს 25 დეკემბრისათვის.

მექანიზაციის ახალი კადრები

გურჯაანი. (საკ. კორ.). მექანიზაციის ველისციხის სასწავლებელი ყოველწლიურად ამზადებს ასობით კვალიფიციურ მექანიზატორს სოციალისტური ხოფლის მეურნეობისათვის. სასწავლებლის კურსდამთავრებულთაგან ბევრმა ისახელა თავი ბეჯითი მუშაობით.

ამ დღეებში სასწავლებელმა გამოუშვა 40 სატრაქტორო ბრიგადის ბრიგადირი და მეცხოველეობის ფერმების შრომატევად სამუშაოთა 29 მექანიზატორი. კურსდამთავრებულნი სამუშაოდ გაემგზავრნენ კახეთისა და სხვა რაიონების მტს-ებში.

მესამე ადგილზე საბჭოთა კავშირში

ქუთაისი, 8 დეკემბერი. (საქდესი). ქუთაისის შუშის ტარის ქარხნის კოლექტივმა მესამე კვარტალში მუშაობის შედეგებით მესამე ადგილი დაიკავა სრულიად საკავშირო სოციალისტურ შეჯიბრებაში. საერთო პროდუქციის გამოშვების მესამე კვარტალის გეგმა შესრულებულია 122,6 პროცენტით. შრომის ნაყოფიერება 23,3 პროცენტით გადიდდა.

ამ წარმატებით აღფრთოვანებულმა საწარმოს კოლექტივმა გააჩაღა ბრძოლა წლიური დავალების ვადამდე შესრულებისათვის. მან გადაწყვიტა გეგმის გადამეტებით გამოუშვას 4 მილიონი მანეთის პროდუქცია.

სიმინდის მაღალი მოსავლის ოსტატები

წულუკიძე. (საკ. კორ.). წულუკიძის სახელობის კოლმეურნეობაში წელს სიმინდის კარგი მოსავლის მოყვანით თავი ისახელეს მთელმა რიგმა კოლმეურნეებმა. მაგალითად, ბ. ქაჯაიამ მოსავლელად მიჩენილი 2 ჰექტარი ფართობის თვითეულ ჰექტარზე მიიღო 45,4 ცენტნერი სიმინდი ნაცვლად გეგმით გათვალისწინებული 20 ცენტნერისა, შ. გელენიძემ ერთ ჰექტარ ფართობზე 46,7 ცენტნერი სიმინდი მოიყვანა, გ. კოპალიანმა კი 1,5 ჰექტარ ფართობზე 43 ცენტნერი სიმინდი ნაცვლად 25 ცენტნერისა.

კიდევ უფრო მაღალ მაჩვენებლებს მიაღწია სოფელ დედალაურის სვერდლოვის სახელობის კოლმეურნეობის წევრმა ა. წივწივაძემ, რომელმაც 1,2 ჰექტარ ფართობზე მოიყვანა 64,7 ცენტნერი სიმინდი ნაცვლად გეგმით გათვალისწინებული 21 ცენტნერისა. ივანდიდელმა კოლმეურნემ თ. ლეთოდიანმა 2 ჰექტარ ფართობზე 90 ცენტნერი სიმინდი მიიღო.

სარაიონო ბიბლიოთეკაში

ნაყოფიერ მუშაობას ეწევა ხაშურის სარაიონო ბიბლიოთეკა. საღამოს საათებში ბიბლიოთეკა მუდამ სავსეა მკითხველებით. მისი წიგნის ფონდი განისაზღვრება 15.110 ტომით, რითაც სარგებლობს 700-მდე მკითხველი. წელს შეძენილ იქნა 10.000 მანეთის სხვადასხვა სახის ლიტერატურა.

ბიბლიოთეკას შემოკრებილი ჰყავს აქტივი, უმთავრესად ახალგაზრდობა. მისი დახმარებით ბიბლიოთეკის მუშაკები აწყობენ მკითხველთა კონფერენციებს, დისპუტებს, ლექცია-მოხსენებებს და სხვ. სისტემატურად ეწყობა თემატური გამოფენები, დგება სარეკომენდაციო სიები ახალი წიგნების შესახებ.

აღსანიშნავია ბიბლიოთეკასთან არსებული ლიტერატურული წრის (ხელმძღვანელი ე. ლაბაძე) კარგი მუშაობა. წრემ მოაწყო გ. სევუნცის წიგნის „თეირანის“ განხილვა. მკითხველთა კონფერენცია თემაზე — „ვაჟა ფშაველას შემოქმედება“.

ბიბლიოთეკაში ხშირად იმართება ხმამაღლა კითხვა, საუბრები, შეხვედრები რაიონის მოწინავე ადამიანებთან. მოეწყო შეხვედრა სოციალისტური შრომის გმირთან ივ. ხაჩიძესთან.

სარაიონო ბიბლიოთეკას კავშირი აქვს საქართველოს მარქსის სახელობის სახელმწიფო რესპუბლიკურ ბიბლიოთეკასთან. მკითხველების ქ. ტუღუშის, გ. ღვედაშვილის და მ. კიკვაძის მოთხოვნით მიღებულ იქნა წიგნები სოფლის მეურნეობის საკითხებზე.

მკითხველთა სიყვარული დაიმსახურეს ბიბლიოთეკის მუშაკებმა ჟ. თუთისანმა და თ. გამდლიშვილმა, რომლებიც დახმარებას უწევენ სასოფლო ბიბლიოთეკების მუშაკებს სამუშაო გეგმების, სტატისტიკური ცნობების, მკითხველთა სიების, კატალოგის შედგენაში და სხვ.

ბიბლიოთეკის მუშაობა უფრო ნაყოფიერი იქნებოდა, ხელს რომ არ უშლიდეს ბინის სივიწროვე. მას არა აქვს სალექციო ოთახი, ხოლო ამ მიზნით გამოყენებული სამკითხველო დარბაზი ვერ იტევს მსმენელებს. ამიტომაც ბევრი მსურველი ლექცია-მოხსენებებს ვერ ესწრება.

ივ. მჭედლიშვილი.

ზესტაფონის რაიონში

ქალაქის კეთილმოწყობა

ხულ უფრო კეთილმოწყობილი ხდება მეტალურგების ქალაქი ზესტაფონი. წელს მოასფალტდა 15 ქუჩა 60 ათას კვადრატულ მეტრ ფართობზე, მოიხრეშა 9 ათასი კვადრატული მეტრი, გაკეთდა 5 ახალი სკვერი. წელს ქალაქის მწვანე სამოსელს ათასობით ბუჩქი და მარადმწვანე მცენარე შეემატა.

ინდივიდუალური ბინათმშენებლების დასახმარებლად

რაიონში ორხართულიან სახლებს იშენებს 200-ზე მეტი ოჯახი. სახელმწიფო მათ დახმარებას უწევს საშენი მასალებითა და კრედიტით. წელს ინდივიდუალური ბინათმშენებლობისათვის სახელმწიფომ ერთნახევარჯერ მეტი თანხა გამოყო, ვიდრე გასულ წელს. ბინათმშენებლებს გრძელვადიანი კრედიტის სახით უკვე მიეცათ 542 ათასი მანეთი.

ახალი წყალსადენი

სოფელ შუა კვალითის მცხოვრებნი წლების მანძილზე განიცდიდნენ სასმელი წყლის ნაკლებობას. ამ დღეებში კვალითის სასოფლო საბჭოს აღმასკომმა დაამთავრა წყალსადენის მშენებლობა, ოთხი კილომეტრი მანძილიდან გამოყვანილ იქნა სასმელი წყალი.

ელექტროფიცირება

სოფელ ილემის ვოროშილოვის სახელობის კოლმეურნეობის გამგეობამ სოფლის ცენტრში ააშენა ელექტროფიცირება, რომელიც მოემსახურება სოფელ ზედა და ქვედა ილემის მოსახლეობას და ვაქვეს მევენახეობა-მეღვინეობის საბჭოთა მეურნეობის მუშა-მოსამსახურეებს.

გ. ხუსაინაძე, „კომუნისტის“ საკ. კორესპონდენტი.

ერთ სკა ფუტკარზე 22 კილოგრამი თაფლი

წითელწყაროს რაიონის მოლოტოვის სახელობის კოლმეურნეობამ (თავმჯდომარე ი. ყაზარავი) წელს მარცვლეული კულტურების მოსავლიანობის გეგმა გადაჭარბებით შეასრულა, მნიშვნელოვნად გაადიდა მეცხოველეობის პროდუქტიულობა. გარდა ამისა, კოლმეურნეობაში ერთ-ერთ შემოსავლიან და რენტაბელურ დარგად ითვლება მეფუტკრეობა. კოლმეურნეობას 705 ოჯახი ფუტკარი ჰყავს. წელს საშუალოდ ერთ სკა ფუტკარზე მიიღეს 22 კილოგრამი თაფლი ნაცვლად გეგმით გათვალისწინებული 18 კილოგრამისა. სულ კოლმეურნეობამ მიიღო 15.063 კილოგრამი თაფლი და 300 კილოგრამი ცვილი.

უკანასკნელი სამი წლის განმავლობაში კოლმეურნეობა სისტემატურად ანაწილებს შრომადღეებზე თაფლს, ყველა კოლმეურნის ოჯახი უზრუნველყოფილია ამ მეტად საჭირო პროდუქტით.

მეფუტკრეობას ემსახურება 5 ბრიგადა. მათ შორის აღსანიშნავია ა. გუნჩინისა და გ. ღუდჩენკოს ბრიგადები, რომლებმაც საშუალოდ ერთ სკა ფუტკარზე მიიღეს 27 კილოგრამი თაფლი და ამით ბევრად გადაჭარბეს საგეგმო დავალებას.

კოლმეურნეობას აქვს ფიჭის საკუთარი წარმოება, ფუტკრის მოვლა-შენახვაზე ფულადი სახსრები არ ეხარჯება. გამოცდილი მეფუტკრე კოლმეურნეები არჩევენ ადგილებს, თუ სად გამოაზამთრონ ფუტკარი და სად წაიყვანონ ზაფხულში. ამ დარგის წარმოება კოლმეურნეობას მეტად იაფი უჯდება, ხოლო შემოსავალი დიდია. წელს მეფუტკრეობით მიღებული პროდუქტები ფულზე გადაყვანით 300 ათას მანეთს შეადგენს. („კომუნისტის“ კორ.).

გ. ვ. პლეხანოვის დაბადების 100 წლისთავის გამო

მარქსიზმის გამოჩენილი თეორეტიკოსი და პროპაგანდისტი

ლენინის პერიოდამდელი რუსეთის განმათავისუფლებელი მოძრაობის ისტორიაში გიორგი ვალენტინის-ძე პლეხანოვს საპატიო ადგილი ეკუთვნის. იგი იყო მარქსიზმის გამოჩენილი პროპაგანდისტი, პირველი რუსული მარქსისტული ჯგუფის „შრომის განთავისუფლების“ ორგანიზატორი, რუსეთის სოციალ-დემოკრატიის იდეური დამაარსებელი. ამასთან ერთად პლეხანოვი იყო მარქსიზმის დიდი თეორეტიკოსი, საერთაშორისო მუშათა მოძრაობის მოღვაწე.

გ. ვ. პლეხანოვმა თავის პოლიტიკურ, რევოლუციურ მოღვაწეობაში სამი ეტაპი განვლო.

პირველი ეტაპი, რომელიც მოიცავს 1876-1882 წლებს, ნაროდნიკული იყო. მიემხრო რა ნაროდნიკებს, რომლებსაც იმ დროს რევოლუციური პოზიციები ეკავათ, პლეხანოვი მალე გახდა მათი ორგანოს „ზემლია ი ვოლიას“ ერთ-ერთი რედაქტორი. 1879 წელს, ნაროდნიკობის გათიშვის შემდეგ, პლეხანოვი სათავეში ჩაუდგა ახლად დაარსებულ ნაროდნიკულ ორგანიზაციას „ჩორნი პერედელს“.

მეფის პოლიციის მიერ დევნილი პლეხანოვი 1880 წლის 15 იანვარს საზღვარგარეთ გაემგზავრა. ამ დროს რევოლუციური ნაროდნიკობა, როგორც რუსეთის საზოგადოებრივი აზრის პოლიტიკური მიმდინარეობა, ღრმა კრიზისს განიცდიდა.

უცხოეთში პლეხანოვი გაძლიერებით სწავლობდა მარქსისტულ ლიტერატურას, ეცნობოდა დასავლეთ ევროპის მუშათა მოძრაობას, წერილობით, ხოლო შემდეგ პირადი ურთიერთობა დაამყარა ფ. ენგელსთან, რომელსაც უდიდესი პატივისცემით ეპყრობოდა, როგორც თავის მასწავლებელს. 1882 წელს პლეხანოვმა რუსულ ენაზე გადათარგმნა „კომუნისტური პარტიის მანიფესტი“.

სამი წლის დაძაბული თეორიული მუშაობის შედეგად, მარქსისტული ლიტერატურისა და დასავლეთ ევროპაში რევოლუციური მოძრაობის გამოცდილების გულმოდგინე შესწავლის მეოხებით, აგრეთვე სამშობლოს ამბების გავლენით (მუშათა მოძრაობის ზრდა და ნაროდნიკობის კრახი) პლეხანოვის მსოფლმხედველობაში მკვეთრი შებრუნება მოხდა. იგი გახდა მტკიცე მარქსისტი, ხოლო შემდეგ მარქსიზმის გამოჩენილი პროპაგანდისტი.

1883 წლის 25 სექტემბერს გ. ვ. პლეხანოვმა „მიწების გადანაწილების“ სხვა ყოფილ წევრებთან ერთად ჟენევაში შექმნა პირველი რუსული მარქსისტული ჯგუფი „შრომის განთავისუფლება“, რომელმაც შემდეგ დიდი როლი შეასრულა რუსეთის პროლეტარიატის რევოლუციური თვითშეგნების განვითარებაში.

ამ დროიდან პლეხანოვის ცხოვრებაში დაიწყო ახალი, მეორე და ყველაზე ნაყოფიერი ეტაპი, რომელიც ოც წელს გაგრძელდა. ამ პერიოდში (1883-1903 წლები) იგი გამოდის როგორც რევოლუციონერი მარქსისტი.

1883 წელს უცხოეთში დაიბეჭდა და რუსეთში გამოიგზავნა გ. ვ. პლეხანოვის პირველი მარქსისტული შრომა „სოციალიზმი და პოლიტიკური ბრძოლა“. არც ერთ წიგნს, რომელიც მანამდე გამოვიდა რუსეთში, არა ჰქონია ისეთი საზოგადოებრივი მნიშვნელობა, როგორც პლეხანოვის ამ შესანიშნავ ნაშრომს. ამ ნაშრომში მან გამანადგურებლად გააკრიტიკა ძველი მოძღვრებანი, რომლებზეც თავიანთ საქმიანობას ამყარებდნენ რუსი რევოლუციონერი-ნაროდნიკები, მოგვცა მარქსიზმის გადმოცემა რუსეთთან შეფარდებით. რეფორმისშემდგომი რუსეთის ეკონომიური ურთიერთობის ანალიზის საფუძველზე პლეხანოვმა ბრწყინვალედ გამოარკვია, რომ კითხვა — იყოს თუ არა კაპიტალიზმი რუსეთში, უკვე დაჭრა რუსეთის ეკონომიური განვითარების თვითმსვლელობამ. მან ცხადყო, რომ მუშათა კლასის განთავისუფლება თვით მუშათა კლასისა და არა შეთქმულთა ჯგუფის საქმეა.

წიგნში „ჩვენი უთანხმოებანი“ (1885 წელი) პლეხანოვმა, განაგრძო რა ნაროდნიკების შეხედულებათა კრიტიკა, პირდაპირ დააყენა საკითხი, რომ საჭიროა რუსეთში შეიქმნას მუშათა პარტია, რომელიც იქნება თანამედროვე რუსეთის ყველა ეკონომიურ და პოლიტიკურ წინააღმდეგობათა გადაჭრის ერთადერთი საშუალება. „ამ გზაზე, — წერდა პლეხანოვი, — ჩვენ წარმატება და გამარჯვება გველის; ყველა სხვა გზას კი დამარცხებისა და უძლურებისაკენ მივყავართ“ (თხზ., ტ. II, გვ. 349). იგი გამოთქვამს სრულ რწმენას, რომ რევოლუციური მოძრაობა რუსეთში გაიმარჯვებს მხოლოდ როგორც მოძრაობა პროლეტარიატისა, რომელიც ყველაზე თანმიმდევარი და შეურიგებელი მებრძოლია თვითმპყრობელობის წინააღმდეგ, რომ მხოლოდ პროლეტარიატი შეძლებს დაამხოს ისეთი პოლიტიკური ურჩხული, როგორიც არის რუსეთის თვითმპყრობელობა.

1889 წელს II ინტერნაციონალის პარიზის კონგრესზე პლეხანოვმა წარმოთქვა სიტყვა, რომელშიც ცხადყო, თუ რამდენად მცდარია მსჯელობა რუსეთზე როგორც ერთ-ერთ ყველაზე ჩამორჩენილ ქვეყანაზე და გამოთქვა რწმენა, რომ რუსეთის რევოლუცია გაიმარჯვებს როგორც პროლეტარული რევოლუცია.

პლეხანოვის, როგორც მარქსიზმის პროპაგანდისტის, ყველაზე დიდი ნაშრომი იყო მისი წიგნი „ისტორიაზე მონისტური შეხედულების განვითარების საკითხისათვის“ (1895 წელი). ამ შრომაში პლეხანოვი გვევლინება როგორც გამოჩენილი მოაზროვნე, რომელიც ენციკლოპედიურად განსწავლულია და დგას თანამედროვე მეცნიერების — დიალექტიკური მატერიალიზმის მწვერვალზე.

XVIII და XIX საუკუნეთა მსოფლიო საზოგადოებრივი აზრის ისტორიას რომ განიხილავდა, პლეხანოვმა გაარკვია ისტორიული განვითარების დიალექტიკა, დამაჯერებლად დაგვანახვა, რომ მარქსიზმი წარმოიშვა როგორც ისტორიის განვითარების გარდუვალი კანონზომიერი შედეგი, ამასთან ხაზგასმით აღნიშნა მარქსიზმის ფილოსოფიის ღრმა შეცნიერულობა და რევოლუციურობა.

გააკრიტიკა რა მიხაილოვსკის, დანიელსონის, ვორონცოვის, კარეევისა და სხვა ნაროდნიკთა თეორიები, ცხადყო რა მათი ნათესაობა უტოპისტ სოციალისტთა და ახალგაზრდა ჰეგელიანელთა თეორიებთან, რომლებიც დიდი ხანია უარყო მარქსიზმმა, პლეხანოვმა დაამტკიცა, რომ ვერც ერთმა ფილოსოფიურმა სკოლამ მარქსამდე ვერ შეძლო მეცნიერულად აეხსნა საზოგადოებრივი განვითარების კანონები. ფილოსოფოსები ამ კანონებს აბსოლუტური სულის თვისებებით ან ადამიანის ბუნების ხასიათით ფარგლავდნენ და ამრიგად ტრიალებდნენ ისტორიის იდეალისტური ახსნის კარდახშულ წრეში. მხოლოდ მარქსის მიერ ისტორიული მატერიალიზმის გენიალურმა აღმოჩენამ გამოასწორა იდეალიზმის ეს ძირეული შეცდომა, სასიკვდილო ლახვარი ჩასცა მას.

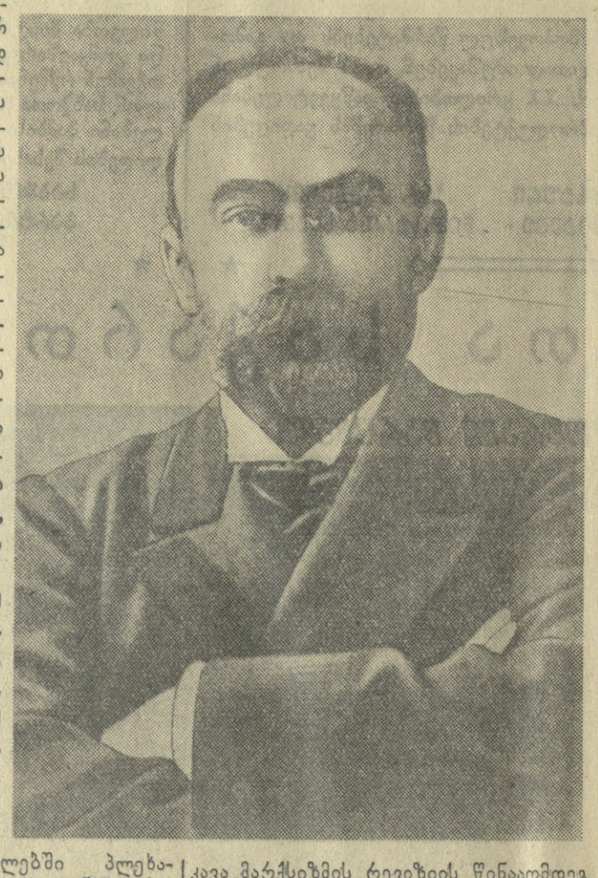

პლეხანოვის ამ წიგნმა უდიდესი სამსახური გაუწია რუსეთში მარქსიზმის გავრცელების საქმეს. ამ წიგნზე, აღნიშნავდა ვ. ი. ლენინი, აღიზარდა რუსი მარქსისტების მთელი თაობა.

ოთხმოცდაათიან წლებში პლეხანოვმს დაწერა მთელი რიგი ნაშრომები, რომლებსაც უდიდესი თეორიული ღირებულება აქვთ. მის ისეთ შრომებში, როგორიც არის „ოგიუსტენ ტიერი და ისტორიის მატერიალისტური გაგება“, „მატერიალიზმის ისტორიის ნარკვევები“, „ისტორიის მატერიალისტური გაგების შესახებ“, „ისტორიაში პიროვნების როლის საკითხისათვის“ და ბევრი სხვა, მოცემულია დიალექტიკური და ისტორიული მატერიალიზმის შინაარსი, დასაბუთება, ბრწყინვალე დაცვა და პოპულარიზაცია.

პლეხანოვი უმეტეს ყურადღებას აქცევდა ისტორიული მატერიალიზმის პრობლემებს. კრიტიკულად არჩევდა რა მარქსამდელი მატერიალისტების შეხედულებებს, რომლებმაც ვერ შეძლეს აღმოეჩინათ და მეცნიერულად დაესაბუთებინათ ისტორიის კანონზომიერებანი, პლეხანოვმა დაგვანახვა, თუ რა დიდი მნიშვნელობა აქვს იმას, რომ მარქსმა აღმოაჩინა საზოგადოების ისტორიული განვითარების კანონები. „მეცნიერული სოციალიზმი, — წერდა პლეხანოვი, — არის არა მარტო უდიდესი — არამედ უმჯობესია ვთქვათ **ჩვენი** დროის ერთადერთი ფილოსოფიური სისტემა, რომელიც ამ სახელის ღირსია. მისი წარმოშობა მოასწავებს უდიდესი მნიშვნელობის გარდატეხას საერთოდ ადამიანის აზროვნების ისტორიაში“ (თხზ., ტ. 4, გვ. 93).

გ. ვ. პლეხანოვს დიდი დამსახურება მიუძღვის ისტორიაში ხალხის მასებისა და პიროვნების როლის შეფასებულ მარქსისტული მოძღვრების განვითარებაში. მან მნიშვნელოვნად გაამდიდრა იმ ჭეშმარიტების დასაბუთების მარქსისტული არგუმენტაცია, რომ სწორედ ხალხია ისტორიის შემოქმედი, გადადგა ნაბიჯი წინ საზოგადოებრივ განვითარებაში „გმირი“ პიროვნებისა და მასის თანაფარდობის საკითხის გადაჭრაში.

მარქსისტული ფილოსოფიური აზრის უმნიშვნელოვანეს მონაპოვრად პლეხანოვს მიაჩნდა მატერიალისტური დიალექტიკა, რომელიც ჰეგელის დიალექტიკური მეთოდის სრულ წინააღმდეგობას წარმოადგენს. ჰეგელის დიალექტიკას საფუძვლად უდევს აბსოლუტური იდეა — ეს არის მისი სისუსტე. **„ჩვენს დიალექტიკას საფუძვლად უდევს**, — წერდა პლეხანოვი, — **მატერიალისტური გაგება** ბუნებისა. იგი მას ეყრდნობა; იგი დაინგრეოდა, მატერიალიზმს რომ მოელოდეს დანგრევა“ (თხზ., ტ., XVIII, გვ. 268).

ნაშრომში „ჰ. მარქსის ფილოსოფიური და სოციალური შეხედულებანი“ პლეხანოვმა მარქსისტულ ლიტერატურაში პირველად მთელი ძალით აღნიშნა ის აზრი, რომ მარქსის მატერიალისტური ფილოსოფიის წარმოშობა ნამდვილი, ყველაზე დიდი რევოლუციაა, რომელსაც კი იცნობს ადამიანის აზროვნების ისტორია.

გ. ვ. პლეხანოვი ფილოსოფიის გამოჩენილი ისტორიკოსი იყო. ფილოსოფიის ისტორიის დარგის გამოკვლევებს მან მიუძღვნა მთელი თავისი შრომების ნახევარი, რომლებშიც შეფასებულია ყველაზე მნიშვნელოვანი ფილოსოფიური სკოლები და მიმდინარეობანი — ჰერაკლიტედან და დემოკრიტედან მარქსამდე და ენგელსამდე. პლეხანოვი ყოველთვის იცავდა მთავარ თეზისს: მარქსიზმი არის კაცობრიობის ფილოსოფიური და საზოგადოებრივი აზრის განვითარების კანონზომიერი პროდუქტი, საზოგადოების ყველაზე რევოლუციური კლასის — მუშათა კლასის ერთადერთი მეცნიერული, მთლიანი და განსაცვიფრებლად მწყობრი მსოფლმხედველობა.

მუშათა მოძრაობის წინაშე პლეხანოვის დიდ დამსახურებად უნდა მივიჩნიოთ მისი ბრძოლა ფილოსოფიური რევიზიონიზმისა და ოპორტუნიზმის წინააღმდეგ საერთაშორისო მუშათა მოძრაობაში, რუსეთის სოციალ-დემოკრატიულმა აზრმა პლეხანოვის სახით საერთაშორისო მუშათა მოძრაობის ყველაზე მარცხენა ფლანგი დაიკავა მარქსიზმის რევიზიის წინააღმდეგ ყველაზე ძირითად მის პუნქტებში.

გერმანიის სოციალ-დემოკრატიაში „სოციალისტების“ ჯგუფმა — ე. ბერნშტეინმა, კ. შმიდტმა და სხვებმა წამოაყენეს „შესწორებანი“ მარქსის მოძღვრების ძირითად, ძირეულ დებულებათა შესახებ, უწინარეს ყოვლისა პროლეტარიატის დიქტატურის შესახებ, ამკარად ცდილობდნენ რა გამოეშიგნათ მარქსიზმი, გამოეცალათ მისთვის რევოლუციური სული.

პლეხანოვმა ე. ბერნშტეინი და კ. შმიდტი გამოაცხადა მარქსიზმის მტრებად, მოითხოვა პარტიიდან გაერიცხათ ბერნშტეინი და იკისრა ამოცანა გაენადგურებინა იგი როგორც თეორეტიკოსი. და, მიუხედავად კაუცკის წინააღმდეგობისა, პლეხანოვმა ძირითადად შეასრულა თავისი ამოცანა. ბერნშტეინისა და შმიდტის წინააღმდეგ მიმართულ მთელ რიგ სტატიებში პლეხანოვმა ცხადყო „კრიტიკოსების“ სრული თეორიული უსუსურობა, მათი შეგნებული ოპორტუნიზმი, მათი მლიქვნელობა ბურჟუაზიის წინაშე.

1901-1902 წლებში პლეხანოვმა გამოაქვეყნა სამი სტატია პ. სტრუვეს წინააღმდეგ, რომელიც აგრეთვე გამოდიოდა როგორც „კრიტიკოსი“ მარქსისა. ამ სტატიებში პლეხანოვმა ცხადყო, რომ სტრუვე სავსებით ამახინჯებდა მარქსს.

პლეხანოვი იყო პირველი მარქსისტი, რომელიც შეუდგა რუსეთის საზოგადოებრივი აზრის ისტორიის მეცნიერულ დამუშავებას. ოთხმოციანი-ოთხმოცდაათიანი წლების პერიოდის მის შრომებს, რომლებიც მიძღვნილია მსოფლიო საზოგადოებრივი აზრის ისტორიაში რუს მოაზროვნეთა ადგილისა და მნიშვნელობის გამორკვევისადმი, მეტად დადებითი მნიშვნელობა ჰქონდა. ამ შრომებში მოცემულია ბელინსკის, გერცენის, ჩერნიშევსკის ფილოსოფიურ და მხატვრულ შეხედულებათა ღრმა ანალიზი, აგრეთვე ბურჟუაზიული ისტორიკოსებისა და ლიტერატურათმცოდნეების — ვოლინსკის, სკაბიჩევსკის, ვენგეროვისა და სხვების ანტიმეცნიერულ შეხედულებათა მარქსისტული კრიტიკა.

ამრიგად, ოც წელიწადში (1883-1903 წლები) პლეხანოვმა შექმნა ბევრი მშვენიერი ნაწარმოები, რომლებიც დღესაც ძვირფასი სახელმძღვანელოა მარქსისტული ფილოსოფიის შესასწავლად. იმ წლების თავისი ნაშრომებით პლეხანოვმა სასიკვდილო ლახვარი ჩასცა ნაროდნიკთა რეაქციულ შეხედულებებს, რომელნიც ხელს უშლიდნენ მარქსიზმის იდეების გავრცელებას რუსეთის რევოლუციურ მუშათა მოძრაობაში.

XX საუკუნე ახალი ისტორიული ეპოქის — იმპერიალიზმისა და პროლეტარული რევოლუციების ეპოქის დასაწყისი იყო.

საჭირო იყო ამ ახალი ეპოქის მეცნიერული, მარქსისტული შეფასების გაკეთება და აქედან შესაბამისი დასკვნების გამოტანა მუშათა პარტიის საქმიანობისათვის, პროლეტარიატის ბრძოლის სტრატეგიისა და ტაქტიკის შემუშავება. ეს პლეხანოვმა ვერ შეძლო.

მან ვერ შეძლო იმპერიალიზმის ეპოქის რუსეთის სინამდვილის კონკრეტულ პირობებში შემოქმედებითად გამოეყენებინა მარქსიზმის მოძღვრება პროლეტარიატის დიქტატურის შესახებ, გლეხობასთან პროლეტარიატის კავშირის შესახებ, რომელიც ის პირობაა, რომ პროლეტარიატმა დაიპყროს ძალაუფლება და გამოიყენოს იგი სოციალიზმის აშენებისათვის. პლეხანოვმა ვერ გაიგო ახალი ისტორიული ეპოქის როგორც იმპერიალიზმისა და პროლეტარული რევოლუციების ეპოქის ხასიათი და 1903 წლიდან, რსდმპ II ყრილობის შემდეგ, მენშევიზმის გზას დაადგა. ეს პლეხანოვის პოლიტიკური მოღვაწეობის მესამე ეტაპი იყო.

1905 წლის რევოლუციის დროს პლეხანოვმა მოითხოვა მუშათა კლასის კავშირი ლიბერალურ ბურჟუაზიასთან, უარყოფდა რა პროლეტარიატის კავშირს გლეხობასთან, რომელიც მას კონსერვატიულ და რეაქციულ ძალადაც კი მიაჩნდა. პლეხანოვმა დაგმო დეკემბრის შეიარაღებული აჯანყება.

მიზეზი, რომელმაც განსაზღვრა პლეხანოვის გადასვლა ოპორტუნიზმში, ის იყო, რომ იგი არასოდეს არ ყოფილა მჭიდროდ დაკავშირებული რუსეთის მუშათა მოძრაობასთან, ხშირად დოგმატურად უდგებოდა მარქსისტულ თეორიას. პლეხანოვი ვერ ხედავდა იმას, რომ რევოლუციური მოძრაობის ცენტრმა რუსეთში გადმოიცვალა, ვერ ითვალისწინებდა იმპერიალიზმის ეპოქის ახალ კონკრეტულ-ისტორიულ პირობებში რუსეთის განვითარების თავისებურებებს. თეორიულად დააარსა რა რუსეთის რევოლუციური სოციალ-დემოკრატია, იგი ვერ გახდა მისი ბელადი, ხოლო შემდგომ მენშევიზმის ერთ-ერთი ლიდერი აღმოჩნდა.

ვ. ი. ლენინმა გამანადგურებლად გააკრიტიკა პლეხანოვის ოპორტუნიზმი. „პლეხანოვი, — ამბობდა ლენინი, — მხოლოდ უფრო ნათლად, სხვებზე უფრო ძლიერად გამოხატავს მთელი მენშევიკური პოლიტიკის შინაგან არსს, ძირითად ტენდენციას: მუშათა კლასის დამოუკიდებელი ხაზის შეცვლას ლიბერალურ ბურჟუაზიასთან შეგუებით“ (თხზ., ტ. 12, გვ. 553).

1908-1912 წლების პერიოდში პლეხანოვი საორგანიზაციო საკითხებში მერყეობას იჩენდა მენშევიზმსა და ბოლშევიზმს შორის. სტოლიპინის რეაქციის წლებში, როცა მენშევიკები პარტიის არალეგალური ორგანიზაციების ლიკვიდაციის გზას დაადგნენ, მან გაილაშქრა ლიკვიდატორობის წინააღმდეგ, სათავეში ჩაუდგა რა „მენშევიკ-პარტიელთა“ ჯგუფს. ამ პერიოდის ნაშრომებში პლეხანოვი ილაშქრებს იდეალიზმის, მახიზმის წინააღმდეგ, რელიგიურ ძიებათა წინააღმდეგ.

პირველი მსოფლიო ომის წლებში (1914-1918 წლები) პლეხანოვი დადგა სოციალ-შოვინისტურ პოზიციებზე. იგი იცავდა „ობორონცობის“ მენშევიკურ ტაქტიკას და არსებითად გაწყვიტა კავშირი მარქსიზმთან. ეს ყველაზე მკაფიოდ გამოიხატა პლეხანოვის ბროშურებში „ომის შესახებ“, „რევოლუციის ორი გეზი“ და სხვ.

1917 წლის თებერვლის ბურჟუაზიულ-დემოკრატიული რევოლუციის შემდეგ პლეხანოვი რუსეთში დაბრუნდა. რჩებოდა რა მენშევიკურ პოზიციებზე, იგი მხარს უჭერდა ბურჟუაზიულ დროებით მთავრობას. დიდი ოქტომბრის სოციალისტურ რევოლუციას პლეხანოვი უარყოფითად მოეკიდა, მაგრამ ბრძოლას არ ეწეოდა საბჭოთა ხელისუფლების წინააღმდეგ.

ყოველივე საუკეთესო, რაც პლეხანოვმა დაწერა მარქსიზმის ფილოსოფიაში, განეკუთვნება 1883-1903 წლებს, სანამ იგი მენშევიზმისაკენ მობრუნდებოდა.

ფილოსოფიური ნაშრომები, რომლებიც პლეხანოვმა დაწერა ოთხმოციან-ოთხმოცდაათიან წლებში, სამუდამოდ დარჩება როგორც მარქსისტული თეორიული აზრის ძვირფასი შენაძენი. შეაფასა რა პლეხანოვის ფილოსოფიური მემკვიდრეობა, ვ. ი. ლენინი 1921 წელს წერდა: „...უადგილო არ იქნება, მგონია, აღვნიშნოთ პარტიის ახალგაზრდა წევრთა საყურადღებოდ, რომ **შეუძლებელია** შეგნებულ, **ნამდვილ** კომუნისტად იქცეთ უმიმოდ, თუ არ **შეისწავლეთ** — დიახ, თუ არ **შეისწავლეთ** — ყველაფერი, რაც კი ფილოსოფიის შესახებ პლეხანოვს დაუწერია, ვინაიდან ეს ყველაზე უკეთესია მარქსიზმის მთელ საერთაშორისო ლიტერატურაში. (თხზ., ტ. 32, გვ. 103).

საბჭოთა ხალხი, როგორც წარსულის მოწინავე კულტურის კანონიერი მემკვიდრე, პატივს სცემს რუსი ერის გამოჩენილი შვილის, მარქსიზმის უდიდესი პროპაგანდისტის გ. ვ. პლეხანოვის ხსოვნას, რომელმაც დაწერა აზრის სიღრმით შესანიშნავი და თხრობის ფორმით ბრწყინვალე ბევრი თხზულება. კომუნისტური პარტია, აკრიტიკებს რა მენშევიკი პლეხანოვის თეორიულ და ტაქტიკურ შეცდომებს, აფასებს მარქსისტ პლეხანოვს, მარქსიზმის თეორიისა და ისტორიის პროგრამებში შეაქვს მისი საუკეთესო ფილოსოფიური ნაწარმოებნი.

მ. სიდოროვი.

„პლეხანოვის სახლი“ ლენინგრადში

ლენინგრადში ჩვენ ბევრი რამ გვაგონებს გ. ვ. პლეხანოვის ცხოვრებასა და მოღვაწეობას. ლენინგრადის საბჭოს სახელობის ტექნოლოგიური ინსტიტუტის შენობის წინ დადგმულია მისი ძეგლი, მისი სახელი ჰქვია ქალაქის ერთ-ერთ ქუჩას, ხოლო სპეციალური შენობა დათმობილია თავისებური მუზეუმისათვის, რომელიც მოგვითხრობს გ. ვ. პლეხანოვის როლზე რუსეთისა და საერთაშორისო რევოლუციურ მოძრაობაში. ამ შენობას ლენინგრადელებმა უწოდეს „პლეხანოვის სახლი“. ამ დღეებში აქ ათასობით ხალხს ნახავთ.

ეს სახლი ოდესღაც ეკუთვნოდა თავისუფალ ეკონომიურ საზოგადოებას. იმ წლებში აქ ბევრჯერ ყოფილა ვ. ი. ლენინი. შემდეგში ვლადიმერ ილიჩის წინადადებით დაცული იქნა გ. ვ. პლეხანოვის ლიტერატურული მემკვიდრეობა. ასე შეიქმნა საზღვარგარეთიდან ჩამოტანილი არქივი და ბიბლიოთეკა. ამ საცავში შენახულია 14 ათასზე მეტი ხელნაწერი, რვეულები, ბლის წიგნაკები, წერილები, გ. ვ. პლეხანოვის საკუთარი წიგნები. გარდა ამისა აქ აღდგენილია ის კაბინეტი, რომელიც პლეხანოვს ჟენევაში ჰქონდა. ყველა საგანი დალაგებულია სწორედ იმ აღწერილობის შესაბამისად, რომელიც მოცემულია გიორგი ვალენტინის-ძე პლეხანოვის ერთ-ერთ წერილში თავისი ქალიშვილისადმი. კედლებზე გაკეთებულია წიგნის თაროები, ქვემოთ — გრავიურები: პარიზის ღვთიშობლის ტაძარი, მოსეს ქანდაკება, ანტიკური ბარელიეფების პირები. ფანჯარასთან დგას მაგიდა. ის მაგიდა, რომელთანაც პლეხანოვი მუშაობდა, ომის დროს განადგურდა. ეს არის მისი ზუსტი პირი. სამაგიეროდ პლეხანოვისეულია მაგიდასთან მდგარი მოხერხებული სავარძელი. მაგიდაზეა სპილენძის შანდალი, უბრალო სამელნე, ფანქრები, მძივებიანი პატარა ციცხვი კალმების საწმენდად, ნიკარაგუელი ფერფლე, ბრინჯაოს ხელი — ქაღალდის დასამაგრებელი, სათვალე, რამდენიმე ფურცელი ქაღალდი, გადაშლილი წიგნი... ასე გეგონებათ, პლეხანოვი ახლახან გავიდა, საცაა კარი გაიღება, შემოვა, სავარძელში ჩაჯდება, წიგნს ახლო მოიწევს და გატაცებით დაიწყებს კითხვასო.

გვერდით ოთახში ინახება სიკვდილის შემდეგ აღებული ნიღაბი, მისი პირადი დოკუმენტები.

პლეხანოვს ბევრჯერ გამოუთქვამს სურვილი, რომ მისი ვეებერთელა ბიბლიოთეკა გადასცემოდა მ. ე. სალტიკოვ-შჩედრინის სახელობის საჯარო ბიბლიოთეკას. მისი სიკვდილის შემდეგ ასეც მოხდა. პლეხანოვის სახლი ახლა საჯარო ბიბლიოთეკის ფილიალია. ვეებერთელა დარბაზში ჩვენ ვხედავთ წიგნებით სავსე კარადებს. აქ წიგნების რაოდენობა 8 ათასს აღემატება. ეს არის შრომები ისტორიის, ეკონომიკის, ფილოსოფიის, პუბლიცისტიკის — [illegible] ენებზე — რუსულ, არამედ ინგლისურ, ფრანგულ, გერმანულ და სხვა ევროპულ ენებზე. ყურადღებას იპყრობს მარქსის, ენგელსის, სპინოზას, ფეიერბახის, ფრანგი მატერიალისტების, რუსი რევოლუციონერი დემოკრატების შრომების იშვიათი გამოცემები.

ერთ-ერთ ვიტრინაში ჩვენ ვკითხულობთ: „...უადგილო არ იქნება, მგონია, აღვნიშნოთ პარტიის ახალგაზრდა წევრთა საყურადღებოდ, რომ **შეუძლებელია** შეგნებულ, **ნამდვილ** კომუნისტად იქცეთ უმიმოდ, თუ არ შეისწავლეთ — დიახ, თუ არ **შეისწავლეთ** — ყველაფერი, რაც კი ფილოსოფიის შესახებ პლეხანოვს დაუწერია, ვინაიდან ეს ყველაზე უკეთესია მარქსიზმის მთელ საერთაშორისო ლიტერატურაში“.

ეს სიტყვები ეკუთვნის ვ. ი. ლენინს, ამოღებულია მისი ბროშურიდან „ერთხელ კიდევ პროფკავშირებზე“, რომელიც დაწერილია 1921 წელს — გ. ვ. პლეხანოვის გარდაცვალებიდან სამი წლის შემდეგ. დიდი ლენინი, აკრიტიკებდა რა პლეხანოვის თეორიულ და ტაქტიკურ შეცდომებს არასოდეს არ ივიწყებდა იმ დამსახურებას, რაც მას აქვს მუშათა კლასის წინაშე, როგორც მარქსისტული მსოფლმხედველობის დამცველსა და პროპაგანდისტს.

პლეხანოვის სახლის ნახვა დიდ შთაბეჭდილებას ტოვებს. დიდხანს მას გაგაგებდა გიორგი ვალენტინის-ძის მეუღლე როზალია მარკის ასული. ამიტომ აქ თავმოყრილი ბევრი მემორიალური საგნის განლაგებაში იგრძნობა მათი წინანდელი მფლობელის გემოვნება და მიდრეკილება. მაგალითად, ერთ-ერთი კარადა მთლიანად უჭირავს მრავალ ლითოგრაფიულ ნახატსა და ლია ბარათს — სახვითი ხელოვნების თვალსაჩინო ნაწარმოებთა რეპროდუქციებს. ეს კოლექცია პირადად გ. ვ. პლეხანოვის მიერ არის შეგროვებული და საგულდაგულოდ ინახება.

პლეხანოვის სახლში ინახება აგრეთვე გიორგი ვალენტინის-ძის ერთ-ერთი უახლოესი თანამებრძოლის ვ. ი. ზასულიჩის არქივიც. მრავალრიცხოვან სხვა საქაღალდეში ინახება წერილები, რომლებიც პლეხანოვისათვის გაუგზავნიათ ლუნაჩარსკის, გორკის, სემაშკოს, კარლ ლიბკნეხტს და ბევრ სხვა გამოჩენილ მოღვაწეს. აქ არ არის მხოლოდ ფრიდრიხ ენგელსისა და ვ. ი. ლენინის წერილები. ისინი ინახება სკკპ ცენტრალურ კომიტეტთან არსებულ მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტში.

გ. ვ. პლეხანოვის დაბადების 100 წლისთავისათვის ლენინგრადში გაიხსნება დიდი გამოფენა, მოეწყობა ლექციები და მოხსენებები.

ვ. იუნოშევა,
ო. კარიშევი.

„კომუნისტის“ კორესპონდენტები.

გ. ვ. პლეხანოვის შრომები ქართულ ენაზე

მარქსიზმის გამოჩენილი პროპაგანდისტის გ. ვ. პლეხანოვის ნაწარმოები ქართულ ენაზე. პირველად გამოვიდა ჭ. პეტერბურგში 1906 წელს, სულ 39 გვერდის მოცულობით. ეს იყო პატარა ბროშურა — „რევოლუციონური ავანტიურიზმი (სოც. რევოლუციონერებზე)“. თერთმეტი წლის შემდეგ, 1917 წელს, თბილისში ქართულად გამოვიდა მეორე ბროშურა — „პატრიოტიზმი და სოციალიზმი“. საერთოდ კი 1921 წლამდე საქართველოში გ. პლეხანოვის ნაშრომები ძირითადად რუსულ ენაზე გამოცემული ვრცელდებოდა.

საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების შემდეგ გ. პლეხანოვის ცალკეული ნაწარმოებები ქართულ ენაზე ინტენსიურად ითარგმნება და იცემა. 1923 წელს თბილისში ქართულ ენაზე გამოიცა პლეხანოვის „ხელოვნება და საზოგადოებრივი ცხოვრება“ და „ნარკვევები მატერიალიზმის ისტორიიდან“. 1924 წელს გამოიცა პლეხანოვის „სარწმუნოების შესახებ“, 1929 წელს — „მარქსიზმის ძირითადი საკითხები“ და „მატერიალიზმი თუ იდეალიზმი?“, 1930 წელს—„მონისტური თვალსაზრისი ისტორიაზე“, რომლის ხელმეორე გამოცემა განხორციელდა 1934 წელს. 1939 წელს გამოიცა „ისტორიაში პიროვნების როლის საკითხისათვის“ და „ისტორიის მატერიალისტური გაგების შესახებ“, 1940 წელს — „სოციალიზმი და პოლიტიკური ბრძოლა. ჩვენი უთანხმოებანი“. 1934 წელს ქართულ ენაზე გამოვიდა გ. პლეხანოვის პოლემიკური წერილი— „როგორც ჰქუხს, ისე არა წვიმს. წერილი „კვალის“ რედაქციას“ და ბოლოს 1956 წელს გამოვიდა 410-გვერდიანი წიგნი — „ისტორიაზე მონისტური შეხედულების განვითარების საკითხისათვის“.

50 წლის მანძილზე გ. ვ. პლეხანოვის ნაწარმოებები ქართულ ენაზე გამოვიდა თხუთმეტჯერ. გამოცემა განსაკუთრებით ბოლო წლებში მასობრივი ტირაჟით (10.000 ც.) განხორციელდა.

ამჟამად ჩვენს გამომცემლობებს დასახული აქვთ გ. ვ. პლეხანოვის ნაშრომების ქართულად თარგმნისა და გამოცემის ფართო გეგმა.

სამეცნიერო სესია

10 დეკემბერს საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ცენტრალურ კომიტეტთან არსებული მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტის საქართველოს ფილიალის სხდომათა დარბაზში გაიმართა მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტის საქართველოს ფილიალის, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ფილოსოფიის ინსტიტუტისა და ი. ბ. სტალინის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოსოფიის კათედრის გაერთიანებული სამეცნიერო სესია, მიძღვნილი გ. ვ. პლეხანოვის დაბადების 100 წლისთავისადმი.

სესია შესავალი სიტყვით გახსნა სკკპ ცენტრალურ კომიტეტთან არსებული მარქსიზმ-ლენინიზმის ინსტიტუტის საქართველოს ფილიალის დირექტორმა ამხ. ვ. ესაიაშვილმა.

სესიაზე მოსმენილ იქნა მოხსენებები: დოც. ნ. მახარაძისა „გ. ვ. პლეხანოვი და მარქსისტული ორგანიზაციები საქართველოში“, დოც. პ. გუჯაბიძისა „გ. ვ. პლეხანოვი ისტორიაში პიროვნების როლის შესახებ“, დოც. ო. ბაკურაძისა „გ. ვ. პლეხანოვის ბრძოლა ფილოსოფიური რევიზიონიზმის წინააღმდეგ“ და პროფ. ს. დანელიასი „გ. ვ. პლეხანოვი როგორც ლიტერატურული კრიტიკოსი“. (საქდესი).

საქართველოსა და ამიერკავკასიის სოფლის მეურნეობისა და აგრარული ურთიერთობის ისტორიის შესწავლისათვის

როგორც ცნობილია, რეგოლუციამდელ ამიერკავკასიაში მოსახლეობის უდიდესი ნაწილი სოფლის მეურნეობას მისდევდა. ამიტომაც განსაკუთრებით დიდი მნიშვნელობა ენიჭება მატერიალური დოვლათის ძირითადი მწარმოებელი კლასის, გლეხობის ისტორიის შესწავლას. ამასთანავე საჭიროა აღინიშნოს, რომ როგორც მთლიანად რეფორმისშემდგომი ამიერკავკასიის, ისე ცალცალკე საქართველოს, აზერბაიჯანის, სომხეთის აგრარული ურთიერთობა მხოლოდ ნაწილობრივ არის შესწავლილი. საკმარისია აღინიშნოს, რომ რეფორმისშემდგომი აზერბაიჯანის აგრარული ურთიერთობის შესახებ არც ერთი სპეციალური მონოგრაფია არ დაწერილა. ეს გარემოება გარკვეული ზომით აიხსნება მკვლევართა ფართო წრისათვის ხელმისაწვდომი აუცილებელი წყაროთმცოდნეობრივი ბაზის უქონლობით.

ამიტომ ყოველმხრივ მისასალმებელია, რომ საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიამ გამოაქვეყნა „აგრარულ ურთიერთობათა და სოფლის მეურნეობის“ შესახებ წყაროების კრებულის მეოთხე ტომი, რომელიც მიძღვნილია „დროებით ვალდებულ“ და ხიზნურ დამოკიდებულებათა ლიკვიდაციის საკითხისადმი.

ამ ტომს წამძღვარებული აქვს კრებულის შემდგენლის პროფ. პ. ბ. გუგუშვილის დიდი მოცულობის შინაარსიანი სტატია, რომელშიც დაყენებული და გაშუქებულია XIX-XX საუკუნეების მიჯნაზე ამიერკავკასიაში აგრარული ურთიერთობის მთელი რიგი უმნიშვნელოვანესი პრობლემები. იმ დიდი ინტერესის გამო, რასაც შესავალი სტატია წარმოადგენს, საჭიროა თუნდაც მოკლედ შევჩერდეთ მის ძირითად დებულებებზე.

პროფ. პ. გუგუშვილი დაწვრილებით განიხილავს მემამულურ მიწათმფლობელობას საქართველოში. სტატისტიკური მონაცემების ანალიზის საფუძველზე იგი იმ დასკვნამდე მიდის, რომ ფეოდალურ-მემამულური მიწათმფლობელობა ნაკლებად იყო განვითარებული აზერბაიჯანსა და სომხეთში (გვ. 020). ავტორის ეს დასკვნა არავითარ დავას არ იწვევს. მაგრამ სასურველი იყო იმის აღნიშვნა, რომ თუმცა აზერბაიჯანში ბეგური (მემამულური) მიწათმფლობელობა საქართველოსთან შედარებით ნაკლებად იყო განვითარებული, მაგრამ მაინც დიდ როლს ასრულებდა.

პ. გუგუშვილი სამართლიანად დიდ ადგილს უთმობს მიწის გლეხურ იჯარას, რაც სასტიკი მეცრემიწიანობის გამო მართლაც ფართოდ იყო გავრცელებული ამიერკავკასიის გლეხობაში. კარგი იქნებოდა, რომ ავტორს აქვე აღენიშნა შეუძლო მეცრემიწიან გლეხთაგან თავიანთი სანადელო მიწის იჯარით გაცემის შემთხვევებიც.

შესავალი სტატიის მეორე განყოფილებაში, რომელიც მიძღვნილია სოფლის სოციალური დიფერენციაციისადმი, პ. გუგუშვილი აშუქებს აგრარული ურთიერთობის მთელ რიგ მნიშვნელოვან პრობლემებს. აქ მოცემულია ცარიზმის ფისკალური პოლიტიკის, გლეხობის საშოვარზე გასვლის, სოფლად დაქირავებული შრომის, საჯარო მიწათმოქმედების, მევახშეობისა და სხვ. ღრმა ანალიზი.

მდიდარი ფაქტიური მასალის საფუძველზე ავტორმა გადაგვიშალა მძარცველური ხასიათი ამიერკავკასიაში ცარიზმის ფისკალური პოლიტიკისა, რომელიც ადგილობრივი ხალხების კოლონიური ექსპლოატაციის ერთ-ერთ უმთავრეს იარაღს წარმოადგენდა. პ. გუგუშვილი სამართლიანად დასკვნის, რომ ცარიზმის ფისკალური პოლიტიკა „...ხელს უწყობდა აგრეთვე სოფლის სოციალური დიფერენციაციის გაღრმავებას“ (გვ. 055).

დიდი ინტერესით იკითხება გლეხობის საშოვარზე გასვლის შესახებ მსჯელობა, სადაც ნაჩვენებია, რომ საშოვარზე გასვლის ტენდენცია განსაკუთრებით მასობრივ ხასიათს იღებდა მოუსვლიან წლებში, როდესაც უკიდურესად შევიწროებული მცირემიწიანი გლეხობა იძულებული ხდებოდა დაეტოვებინა სოფელი და ქალაქში წასულიყო. პროფ. პ. გუგუშვილმა დაგვიხატა ამ გლეხობის სასტიკი, არაადამიანური ექსპლოატაციის სურათი.

ეხება რა ამიერკავკასიაში გარედან შემოსულ სოფლის მუშებს, ავტორი, ჩვენი აზრით, ჯეროვან ყურადღებას არ აქცევს ირანის აზერბაიჯანიდან შემოსულ მუშებს. როგორც ცნობილია, ირანიდან ამიერკავკასიაში ათასობით უმიწაწყლო გლეხი შემოდიოდა.

პ. გუგუშვილი საფუძვლიანად განიხილავს სოფლის სოციალური დიფერენციაციის პროცესს. მან გვიჩვენა სოფლის ორი .პოლუსი: სოფლის მჭამელი კულაკები, რომლებიც აფართობდნენ თავიანთ მეურნეობას, ფართოდ იყენებდნენ სოფლის პროლეტარებისა და ნახევრადპროლეტარების დაქირავებულ შრომას. ამ მხრივ ფრიად საინტერესოა აქ მოცემული გლეხთა ბიუჯეტების მეცნიერული ანალიზი, რაც ნათელ შუქს ფენს სოფლის სოციალურ დიფერენციაციას.

დიდად საინტერესოა მევახშეობისადმი მიძღვნილი პარაგრაფი. ავტორმა მკაფიოდ გვიჩვენა, თუ რაოდენ შეუბრალებლად ყვლეფდნენ შემსყიდველი-მევახშეები გლეხებს, რომლებსაც ხშირად მთლად აღატაკებდნენ. ამასთანავე აღსანიშნავია მევახშე-შემსყიდველთა ორადი როლი სოფლის საწარმოო ძალთა განვითარებაში. ერთის მხრივ ისინი გამოდიოდნენ როგორც პარაზიტული ელემენტები, ხოლო მეორე მხრივ, აბანდებდნენ რა კაპიტალს სოფლის მეურნეობაში, ობიექტურად ხელს უწყობდნენ მის განვითარებას.

დასასრულ შესავალ სტატიაში განხილულია ამიერკავკასიაში აგრარული მოძრაობის საფუძვლები XIX-XX საუკ. მიჯნაზე. ასეთია შინაარსი შესავალი სტატიისა, რომელშიც, როგორც ითქვა, დაყენებული და გაშუქებულია ამიერკავკასიაში აგრარული ურთიერთობის მრავალი კარდინალური პრობლემა.

პროფ. პ. გუგუშვილის ეს ნაშრომი ძვირფას განძს წარმოადგენს ჩვენს ეკონომიურ და ისტორიულ ლიტერატურაში და იგი კავკასიოლოგ-აგრარიკოსებს ერთხელ კიდევ მოგვაგონებს მთელ რიგ მნიშვნელოვან პრობლემებს, რომლებიც მოითხოვენ ღრმა და ყოველმხრივ გამოკვლევას.

თვით წყაროების კრებული შედგება 5 განყოფილებისაგან. პირველ ოთხ განყოფილებაში (გვ. 1—651) წარმოდგენილია აქამდე გამოუქვეყნებელი დოკუმენტები საქართველოში, აზერბაიჯანსა და სომხეთში „დროებითვალდებულ“ და საერთოდ მემამულეებისადმი დამოკიდებულ გლეხთა ინსტიტუტის არსის, ამ ურთიერთობის ლიკვიდაციის მომზადებისა და გატარების დაწყების საკითხებზე. მეხუთე განყოფილება (გვ. 652-818) მიძღვნილია ხიზანთა ურთიერთობის ლიკვიდაციის საკითხისადმი. ბოლოს დართული აქვს შემდგენლის საყურადღებო შენიშვნები.

როგორც ცნობილია, რუსეთთან შედარებით საგლეხო რეფორმა ამიერკავკასიაში არსებითად განსხვავდებოდა იმით, რომ აქ გლეხთა ნადელის გამოსყიდვა სავალდებულო არ იყო და, ამასთანავე, მეფის მთავრობამ აქაურ გლეხებს მიწების გამოსაყიდად არ გაუწია დახმარება — არ მისცა სესხი. ამიტომაც რეფორმა აქ უფრო მეტად იყო მებატონური, ვიდრე შიგა რუსეთში. რეფორმამ აქ უფრო ნაკლებად გაუხსნა განვითარების გზა კაპიტალიზმს, ვიდრე რუსეთში და საბოლოოდ ფეოდალიზმის გადანაშთებიც აქ უფრო იქნა დაცული.

ამ გარემოების მეოხებით კლასობრივი ანტაგონიზმი და კლასთა ბრძოლა ამიერკავკასიის სოფელში უფრო მწვავე ხასიათს ატარებდა. რუსეთის პირველი რევოლუციის წლებში კავკასიის პროლეტარიატის ბრძოლამ ძლიერი ბიძგი მისცა აქ გლეხთა მოძრაობის განვითარებას. საქართველო გლეხთა აჯანყებების ალში გაეხვია. ასეთ პირობებში ცარიზმის სატრაპმა კავკასიის მთავარმართებელმა ვორონცოვ დაშკოვმა წამოაყენა გლეხთა „დროებით-ვალდებული“ დამოკიდებულების ლიკვიდაციის საკითხი, რაშიაც ის ხედავდა აგრარული მოძრაობის შეწყვეტის ერთადერთ საშუალებას.

კრებულში წარმოდგენილი მასალა შუქს ფენს იმას, თუ როგორ მიმდინარეობდა „დროებითვალდებულ“ გლეხთა მემამულეებისგან დამოკიდებულების ლიკვიდაციისათვის მზადება, რაც 1912 წლის 20 დეკემბრის კანონის გამოცემით დამთავრდა; თუ როგორ ცდილობდნენ მეფე, მისი მინისტრები, კავკასიის მთავარმართებელი და განსაკუთრებით ადგილობრივი თავადაზნაურობა, რათა ხსენებული ურთიერთობის ლიკვიდაცია მემამულეებისათვის რაც შეიძლება ხელსაყრელ და, მაშასადამე, გლეხობისათვის ძმიმე პირობებში ჩაეტარებინათ.

კრებულში წარმოდგენილი დოკუმენტები ამხილებენ ამიერკავკასიაში საალეხო რეფორმის მძარცველურ ხასიათს და გვიჩვენებენ, თუ რა უნუგეშო მატერიალურ მდგომარეობაში იყო გლეხობა, რომელიც სულს ღაფავდა უმიწობით, სასტიკი ფეოდალური ექსპლოატაციით და ცარიზმის ძმიმე გადასახადებით გაყვლეფილი.

„დროებითვალდებული“ დამოკიდებულების გაუქმების შემდეგ გლეხთა მდგომარეობა გაუმჯობესების ნაცვლად ბევრად გაუარესდა. გლეხებმა ამიერკავკასიაში ექსჯერ უფრო ნაკლები სანადელო მიწები მიიღეს, ვიდრე რუსეთში. ყოველივე ამას შედეგად მოჰყვა ადგილობრივი გლეხობის არსებითად ისევ ძველებურ კაბალურ მდგომარეობაში დარჩენა და სწრაფი ზრდა მიწის იჯარის ფასისა, რაც ხშირად მოსავლის 60-70 პროცენტს ნთქამდა. ამიტომაც კაპიტალიზმის განვითარების მსვლელობაში აქ ბევრად უფრო მტკივნეულ ფორმებში მიმდინარეობდა გლეხთა მიწისგან „განთავისუფლების“, მაშასადამე, საბოლოო გაღატაკებისა და გაპროლეტარების პროცესი.

ყველა უდავო ღირსებასთან ერთად კრებულს, ბუნებრივია, ახლავს ნაკლოვანებანიც. მთლიანი შთაბეჭდილებისათვის კრებულში საჭირო იყო კავკასიის მთავარმართებლის თავად გოლიცინის მიერ 1904 წელს შედგენილი პროექტის მოთავსება. დიდად საინტერესო იქნებოდა აგრეთვე „დროებითვალდებულთა“ ურთიერთობის ლიკვიდაციისადმი სოციალ-დემოკრატების დამოკიდებულების დამახასიათებელი დოკუმენტების შეტანა. ძუნწად არის გაშუქებული გამოსყიდვითი ოპერაციების მიმდინარეობაც. მაგრამ კრებულის ყველაზე არსებითი ნაკლი ის არის, რომ წარმოდგენილი არ არის გამოსყიდვით ოპერაციებთან დაკავშირებით სოფლად მიმდინარე კლასობრივი ბრძოლის დამახასიათებელი მასალა.

ვაჯამებთ რა ყოველივე ზემოთქმულს, შეგვიძლია განვაცხადოთ, რომ სარეცენზიო კრებული ნათელ შუქსა ფენს რეფორმისშემდგომ ამიერკავკასიაში ცარიზმის საადგილმამულო პოლიტიკას: იგი შეიცავს ძვირფას ცნობებსა და სტატისტიკურ მასალას, რაც ახასიათებს გლეხობის და საერთოდ სოფლის ეკონომიურ მდგომარეობას, გვიჩვენებს „დროებითვალდებულთა“ ურთიერთობის ლიკვიდაციის კანონის მომზადებას და ამ კანონის ნაწილობრივ რეალიზაციას.

ამ დოკუმენტური კრებულის გამოცემა სერიოზული წვლილია ჩვენს ისტორიულ-ეკონომიურ მეცნიერებაში და უეჭველია ხელს შეუწყობს ამიერკავკასიაში აგრარული ურთიერთობის, ე. ი. მთელი მაშინდელი საზოგადოებრივი ცხოვრების ყველაზე მთავარი სფეროს შესწავლას.

ი. ჯასანოვი, მ. ისმაილოვი,
აზერბაიჯანის სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ისტორიის ინსტიტუტის უფროსი მეცნიერი თანამშრომლები.

ბაქო.

[1] Проф. П. В. Гугушвили, „Сельское хозяйство и аграрные отношения“ (Экономическая история Грузии и Закавказья). 1955 г. изд. АН ГССР, том IV, стр. 0100+854.

რუისპირში გაიხსნა კულტურის სახლი

თელავი. (სპკ. კორ.). სოფელი რუისპირი ყოველწლიურად მშენდება. ითითმოწყობილი ზღვარ, კოლმეურნეთ ოკუბინ ილიჩის ნათურებით ჭრის განათალნებული. კოლმეურნეები რადიოთ ისმენენ ახალი ცხოვრებს. ცენტრ დიდ კაშიბალ ეარ წევებზე, საერთაშორისო ამბებს, გადაცემებს სოფლის მეურნეობის საკითხებზე და სხვ.

საშუალო სკოლის ახალ შენობაში ასეულობით ბავშვი სწავლობს. სოფლის ცენტრში განუწყვეტლივ მუშაობს კეთილმოწყობილი ბანო. ახლად აგებულ მაღაზიაში კოლმეურნეები დიდძალ სამრეწველო საქონელს იძენენ. რუისპირელებმა წელს დაამთავრეს საავადმყოფოსათვის ორსართულიანი შენობის აგებაც.

კოლმეურნეობა „ყურძენ-თავთავის“ წევრებმა წელს კიდევ ერთი დიდი საჩუქარი მიიღეს — სოფლის ცენტრში დამთავრდა საკოლმეურნეო კულტურის სახლის მშენებლობა. მისი დარბაზი ხუთასზე მეტ კაცს იტევს, მოწყობილია საწრეო მუშაობის ოთახები. მშენებლობა 1.500 ათას მანეთზე მეტი დაჯდა.

ამ დღეებში მოხდა კულტურის სახლის საზეიმო გახსნა, რომელსაც 600-ზე მეტი კაცი დაესწრო. მათ შორის იყვნენ სტუმრები თელავის, ახმეტის, ყვარლის, გურჯაანის და სხვა რაიონებიდან.

მიტინგის შემდეგ გაიმართა კონცერტი.

* * *

სურათზე: რუისპირის კულტურის სახლის ხედი.

ფოტო ი. ტორისა.

მეცნიერება და ტექნიკა

ახალი საშენი მასალა

ტყვარჩელის თბოელექტროსადგურის საცეცხლურადან ყოველწლიურად ასი ათასზე მეტი ტონა ნაცარი გამოდის. მთელი წლების განმავლობაში წვის ეს პროდუქტი მდინარე ღალიძგაში იყრებოდა. გასულ წელს სამრეწველო ნგგებობათა საკავშირო სამეცნიერო-საკვლევი ინსტიტუტის მეცნიერმა მუშაკმა ინეინერმა ა. მინიუხინმა დაამუშავა წინადადება ნაცრის გამოყენების შესახებ — მისგან საშენი მასალის მისაღებად. წინადადებამ საერთო ყურადღება მიიქცია.

ამას წინათ ტყვარჩელში ჩამოვიდა დასახელებული ინსტიტუტის ბრიგადა სათანადო ცდების დასაყენებლად და სათანადო ტექნოლოგიის დასადგენად. ბრიგადის მუშაობა წარმატებით დაგვირგვინდა.

თბოელექტროსადგურში წვის შედეგად მიღებულ ნაცარს ურევენ 10-15 პროცენტ კირს. ნაცარს, კირსა და წყალს ატარებენ ხსნარამრეკ მანქანაში და იღებენ პლასტიკურ მასას. შემდგომ ამ მასას ასხამენ სპეციალურ ყალიბებში, ამუშავებენ ვიბრატორების საშუალებით და ცხელი ორთქლით და დიდი წნევით აშრობენ ავტოკლავში (სპეციალურ ღუმელში), სადაც ნაცარ-კირის მასა მკვრივდება. ავტოკლავიდან გამოღებული მზა პროდუქცია შეიძლება გამოვიყენოთ როგორც საუკეთესო საშენი მასალა.

ცდების დროს აქ უკვე დაამზადეს მონოლითური და ნასვრტებიანი აგური, სართულთაშორისი სახურავი ფიქლები, სატახარი პანელები, ზღუდარები, მოაჯირები, კრამიტი. ნაცარ-სილიკატის ეს ნაწარმი გამოირჩევა განსაკუთრებული სიმტკიცით, სიმსუბუქით, 5-ჯერ უფრო იაფია, ვიდრე რკინაბეტონის მზა ნაწარმი, რომელსაც უშვებს ტყვარჩელის რკინაბეტონის ასაწყობი კონსტრუქციების ქარხანა.

მალე ქვანახშირის გადამუშავების შედეგად აქ ნაცრის რაოდენობა დღეღამეში 1.000 ტონას მიაღწევს. ყოველივე ეს კი იმის საშუალებას მოგვცემს, რომ ტყვარჩელში აშენდეს ნაცარსილიკატური საშენი მასალების ისეთი ქარხანა, რომელიც წელიწადში გამოუშვებს 200 ათასამდე კუბურ მეტრ სამშენებლო ნაწარმს.

ზაგორსკის ჯიშის ძათამი

მეფრინველეობის სრულიად საკავშირო სამეცნიერო-საკვლევი ინსტიტუტი (მოსკოვის ოლქი) მუშაობას აწარმოებდა იმისათვის, რომ გამოეყვანა სამამული ჯიშის ქათამი, რომელსაც უნდა ჰქონოდა მაღალი კვერცხმდებლობა და ამავე დროს დიდი ცოცხალი წონა.

ინსტიტუტის ენერგიული მუშაობის შედეგად მიღებულია ქათმის ახალი ჯიში ზაგორსკის სახელწოდებით. მის გამოსაყვანად გამოიყენეს ფართოდ ცნობილი იურლოვსკაიას, რუსული თეთრის, ნიუ-გემპშირის და აილანდის ქათმის ჯიშები. ახალი ჯიშის ქათამს აქვს კარგი გარეგნობა და ახასიათებს მაღალი პროდუქტიულობა.

ზაგორსკის ჯიშის ქათმის კვერცხი წონით 64 გრამზე ნაკლები არ არის და ქათმის საშუალო კვერცხმდებლობა 176 ცალს აღწევს წელიწადში. ახალი ჯიშის ქათამი კარგად ეგუება განსხვავებულ კლიმატურ პირობებს, მისი მოშენება შეიძლება როგორც ჩრდილოეთ კავკასიაში, ისე ირკუტსკის ოლქში.

ჩეხოსლოვაკია-საბჭოთა კავშირის მეგობრობის ერთთვიური

საქართველოს მშრომელები მთელი საბჭოთა კავშირის ხალხებთან ერთად ფართოდ აღნიშნავენ ჩეხოსლოვაკია-საბჭოთა კავშირის მეგობრობის ერთთვიურს. რესპუბლიკის საწარმო-დაწესებულებებში, საბჭოთა მეურნეობებში, ფაბრიკა-ქარხნებში, უმაღლეს სასწავლებლებსა და სკოლებში იმართება ლექციები, მოხსენებები, საუბრები ჩეხოსლოვაკია-საბჭოთა კავშირის ხალხთა მეგობრობის შესახებ. ბიბლიოთეკებსა და კლუბებში მოეწყო წიგნების გამოფენები, მიძღვნილი ამ ორი ქვეყნის კულტურული ურთიერთობისადმი.

მჭიდრო კავშირი არსებობს საქართველოსა და ჩეხოსლოვაკიის საზოგადო მოღვაწეებს შორის. ქართველმა ჟურნალისტმა შ. გვინჩიძემ ჩეხურიდან ქართულ ენაზე თარგმნა იან დრდას „წითელი თორტიზა“, კარელ ჩაპეკის ნოველები. პრაღის უნივერსიტეტის პროფესორი იარმირ იედლიჩკა, რომელმაც ქართული ენა შეისწავლა, ნაყოფიერ მუშაობას ეწევა ქართული ლიტერატურის ჩეხურად თარგმნის საქმეში. იედლიჩკამ უკვე თარგმნა და ჩეხურ ენაზე გამოსცა გ. ლეონიძის ლექსები, ლ. ქიაჩელის „გვადი ბიგვა“, ქართული ხალხური ზღაპრები. ამჟამად ჩეხი პროფესორი თარგმნის შ. რუსთაველის უკვდავ პოემას „ვეფხისტყაოსანს“, დ. გურამიშვილის, დ. ჭონქაძის, ი. ჭავჭავაძის, ა. ყაზბეგის, დ. კლდიაშვილის, ე. ნინოშვილის, შ. არაგვისპირელის ნაწარმოებებს.

ამას წინათ იედლიჩკამ წერილი გამოუგზავნა თბილისის სტალინის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სამეცნიერო ბიბლიოთეკას, რომელსაც სთხოვდა ქართული ენის უფრო სრულყოფილად დაუფლებისათვის გაეგზავნათ მისთვის სულხან-საბა ორბელიანის „სიტყვის კონა“, პროფესორების ა. შანიძის „ქართული ენის გრამატიკა“, გ. იმნაიძის — „ზოგადი ფონეტიკის შესავალი“, კ. კეკელიძის — „ეტიუდები ძველი ქართული ლიტერატურის ისტორიიდან“, ს. ჟღენტის — „ქართული ენის ფონეტიკა“ და სხვ.

რესპუბლიკის რადიომსმენელთათვის ჩეხოსლოვაკია-საბჭოთა კავშირის მეგობრობის ერთთვიურის დღეებში საქართველოს რადიო აწარმოებს ჩეხი კომპოზიტორებისა და მწერლების მხატვრულ ნაწარმოებთა გადაცემას.

„ბაში-აჩუკი“

კინო

დიდი ქართველი მწერლის აკაკი წერეთლის ისტორიული ნაწარმოები „ბაში-აჩუკი“ ამაღელვებლად მოგვითხრობს ქართველი ხალხის შეუპოვარ ბრძოლებზე უცხოელ დამპყრობთა წინააღმდეგ. მასში ასახულია XVII საუკუნის ტრაგიკული ეპოქა, როდესაც, ფეოდალური დაქსაქსულობის პირობებში, ირანელი და თურქი დამპყრობლები ბარბაროსულად ანადგურებდნენ საქართველოს მატერიალურ და სულიერ კულტურას.

ირანელმა დამპყრობლებმა ცეცხლითა და მახვილით გაიარეს ქართლისა და კახეთის მიწა, დაარბიეს ქალაქები და სოფლები. შემოსეული ურდოები გაუგონარ მხეცობასა და შემაძრწუნებელ ბოროტმოქმედებას სჩადიოდნენ. მაგრამ დამპყრობთა ველურმა სისასტიკემ ვერ გატეხა ქართველი ხალხის მებრძოლი სული, მისი მისწრაფება თავისუფლებისადმი. ირანელ დამპყრობთა ბატონობის საშინელ წლებში ქართველ ხალხს ერთი წუთითაც არ მოუხრია ქედი მტრის წინაშე, არ შეუწყვეტია ბრძოლა მის წინააღმდეგ.

თბილისის ლენინის ორდენოსანი კინოსტუდიის „ქართული ფილმის“ შემოქმედებითმა კოლექტივმა აკაკი წერეთლის მოთხრობა „ბაში-აჩუკის“ მიხედვით შექმნა ამაღელვებელი, პოეტური ფილმი, რომელიც წარუშლელ შთაბეჭდილებას ტოვებს მაყურებელზე.

მოთხრობა „ბაში-აჩუკი“ მკითხველთა განსაკუთრებული სიყვარულით სარგებლობს. ამიტომ მისი ეკრანიზაცია დიდ სიფრთხილესა და შემოქმედებითს ოსტატობას მოითხოვდა. სცენარის ავტორები ვ. კარსანიძე და ლ. ესაკია შემოქმედებითად მიუდგნენ მოთხრობის კინოდრამატურგიულ ნაწარმოებად გარდაქმნას, შექმნეს პოლიტიკურად მახვილი, იდეურად და მხატვრულად სრულყოფილი სცენარი. მოთხრობასთან შედარებით მათ რამდენადმე გააფართოეს ფილმის მოქმედების ჩარჩოები, უფრო ძლიერად წარმოადგინეს ხალხის მოქმედება.

შემოქმედებითმა კოლექტივმა საქართველოს სსრ ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწის რეჟისორ ლ. ესაკიას ხელმძღვანელობით წარმატებით გამოიყენა კინოს უდიდესი საშუალებანი და შეძლო მხატვრული სიძლიერით გადმოეცა ფილმში ის წარმტაცი და მომხიბლავი ძალა, რაც აკაკი წერეთლის მოთხრობას ახასიათებს. მაყურებელი ეკრანზე ხედავს საყვარელ გმირებს, რომელთა თავგადასავალი თავდავიწყებამდე იტაცებდა და აღელვებდა მას ნაწარმოების კითხვის დროს.

სურათის თვითეული კადრი, თვითეული სცენა დამუშავებულია დიდი ოსტატობით და მაღალი გემოვნებით. მაყურებელს ხიბლავს და ნამდვილ ესთეტიკურ სიამოვნებას ანიჭებს წარმტაცი ეპიზოდები. ბევრი მათგანი საუკეთესო მხატვრის მიერ შესრულებულ სურათებს მოგაგონებთ.

ფილმში ნაჩვენებია ირანელ დამპყრობთა ველური სისასტიკე. ისინი ცეცხლითა და მახვილით სპობენ სოფლებს, ანადგურებენ და იტაცებენ ხალხის მიერ შექმნილ დოვლათს, ტყვეობაში მიერეკებიან მხეცურად ნაწამებ ადამიანებს.

ვინ მოთვლის, რამდენი მკითხველი აუღელვებია აკაკი წერეთლის მოთხრობის იმ ადგილს, სადაც აღწერილია ყიზილბაშების მიერ შუამთის მონასტრის დარბევა. ფილმში მაყურებლის თვალწინ იშლება ამ საშინელი ბოროტების შემზარავი სურათი. უმწეო ქალებს შეუბრალებლად ჟლეტენ დამპყრობლები. ეს კადრები ისეთი სიძლიერით არის გაკეთებული, რომ უდიდეს ემოციურ ზეგავლენას ახდენს მაყურებელზე, აცოცხლებს აკაკის პროზის ძალას.

ფილმში ხალხი გამოყვანილია როგორც მთავარი გმირი, როგორც ისტორიის შემოქმედი ძალა. ხალხის წრიდან გამოსული უბრალო ადამიანები უმაგალითო სიმამაცეს, გამბედაობას და უშიშარობას იჩენენ სამშობლოს ღირსებისა და თავისუფლებისათვის ბრძოლაში.

მაყურებელზე ღრმა შთაბეჭდილებას ახდენს სურათის ის ეპიზოდი, სადაც ნაჩვენებია სოფლელების მიერ საბრძოლველად მომავალ მეამბოხეთა ლაშქრის გაცილება. მოხუცი გლეხი, რომელსაც აღარ შეუძლია ბრძოლაში მონაწილეობის მიღება, თავის ხანჯალს ახალგაზრდა მებრძოლს გადასცემს და გამარჯვებას უსურვებს.

ხალხის ერთგული შვილები, სამშობლოს მგზნებარე პატრიოტები ულმობლად ანადგურებენ ისეთ ადამიანებს, რომლებიც პირადი განდიდებით გატაცებულნი ღალატობენ სამშობლოსა და ხალხის ინტერესებს. ასე იქნა მოკლული ხალხის მოღალატე მაყაშვილი.

წარუშლელ შთაბეჭდილებას ახდენს მაყურებელზე მასობრივი და ბატალური სცენები. დიდი ემოციური ძალით არის ნაჩვენები ბრძოლები ბახტრიონის ციხის ასაღებად. მებრძოლები ცეცხლის ალში მიიწევენ წინ, კიბეებით და თოკებით ადიან ციხის კედლებზე, ცხარე ბრძოლების შემდეგ გატეხენ მტრის წინააღმდეგობას და ანადგურებენ ყიზილბაშების გარნიზონს.

ვერაგი სელიმხანი ხედავს, რომ ბრძოლა წაგებულია და ცდილობს გაქცევით უშველოს თავს. მაგრამ მის სასახლეში შეიჭრებიან აბდუშაჰილი და ბაში-აჩუკი. მოკლე და შეუპოვარი ბრძოლა მტრების განადგურებით მთავრდება.

მოთხრობისაგან განსხვავებით ფილმში უკანასკნელი ბრძოლის დროს სასიკვდილოდ დაჭრილი მელანოს. მომაკვდავი დედის უკანასკნელი თხოვნაა აღზარდონ მისი დათუნა სამშობლოს ღირსეულ შვილად. ეს კადრები ნათლად მეტყველებენ უბრალო ადამიანების მგზნებარე სიყვარულზე მშობლიური მიწისადმი.

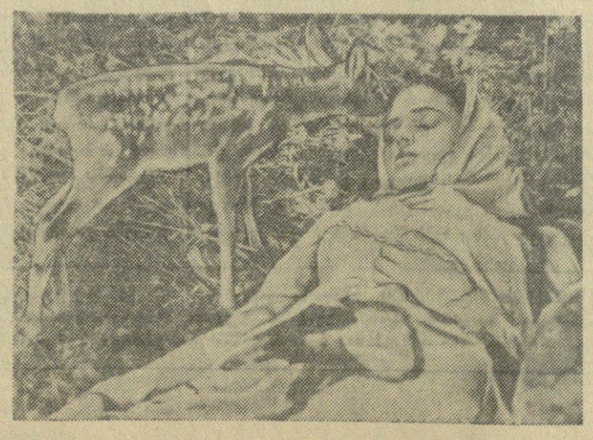

დამთავრდა ბრძოლა. ეკრანზე მოჩანს ციხე-სიმაგრის გალავანში შეკრებილი გამარჯვებული ხალხი. აქ არიან ისტორიული გმირები ბიძინა ჩოლოყაშვილი, ელიზბარ და შალვა ერისთავები. ბიძინა გამარჯვებას ულოცავს მამაც მებრძოლებს.

„ბაში-აჩუკი“ წარმტაცი და ამაღელვებელი ფილმია. მის წარმატებას ხელს უწყობს მსახიობთა საუკეთესო თამაში. სტუდიის შემოქმედებითს კოლექტივს კარგად შეურჩევია როგორც მთავარი, ისე ეპიზოდური როლების შემსრულებლები.

ბაში-აჩუკის როლს შესანიშნავად ასრულებს სოხუმის სახელმწიფო თეატრის მსახიობი ოთარ კობერიძე. იგი ქმნის მგზნებარე პატრიოტის და უშიშარი მებრძოლის დაუვიწყარ სახეს. ო. კობერიძე ჭეშმარიტი ოსტატობით აცოცხლებს აკაკი წერეთლის მოთხრობის პერსონაჟს.

აბდუშაჰილის გმირული სახე შექმნა მსახიობმა დ. აბაშიძემ. მისი თამაში გულწრფელობით, უშუალობით გამოირჩევა და მაყურებელს ატყვევებს თავისი შინაგანი სითბოთი. ძნელია დაივიწყო ის კადრები, სადაც ნაჩვენებია აბდუშაჰილის საჭიდაოდ გადმოსვლა, ან მისი ხეტიალი შუამთის აოხრებულ მონასტერში.

ფილმში ლია ელიავა ორ როლს ასრულებს (მზისა და მთვარისა). მსახიობის თამაში აღბეჭდილია სიმართლით, უშუალობით და ღრმა შთაბეჭდილებას ახდენს მაყურებელზე.

კარგია თავად წერეთლის ასულის ნინოს როლში დოდო ჭიჭინაძე.

მაღალი აქტიორული ოსტატობით ასრულებს ირანელი დამპყრობლის სელიმხანის როლს კ. დაუშვილი. მსახიობმა ფსიქოლოგიური სიძლიერით გახსნა ცბიერი დამპყრობლის ვერაგი, მზაკვრული ბუნება. მის მიერ განსახიერებული პერსონაჟი შეურიგებელ ზიზღსა და სიძულვილს იწვევს მაყურებელში.

ისტორიული გმირის ბიძინა ჩოლოყაშვილის როლს ასრულებს ბათუმის სახელმწიფო თეატრის მსახიობი ი. კობალაძე. ის მაღალი ოსტატობით და შესანიშნავი ტაქტით ქმნის დინჯი და დაკვირვებული პატრიოტის სახეს.

კარგად ასრულებენ როლებს გ. კოსტავა (ფარნა), მ. ჩახავა (მელანო), ა. კვალიაშვილი (სესია), ა. ეძგვერაძე (გაფრინდაული), შ. ნოზაძე (ალექსი), მ. დავითაშვილი (თიმსალ-მაკო), გ. საღარაძე (მირზა ახუნდი), ი. ზოიძე (ჰუსეინი).

მტკიცე კომპოზიცია, მთლიანი სიუჟეტი, მოქმედებათა შორის ლოგიკური კავშირი საინტერესოს და წარმტაცს ხდის ფილმს.

სურათი საუკეთესოდ არის გადაღებული, რაც საქართველოს სსრ ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწის ოპერატორ დავით კანდელაკის მაღალ ოსტატობას მოწმობს. განსაკუთრებით კარგად არის ფილმში ნაჩვენები საქართველოს მომხიბლავი ბუნება. დიდ შთაბეჭდილებას ახდენს მაყურებელზე პროფესიული ოსტატობით გადაღებული მასობრივი და ბატალური სცენები.

მშვენივრად ჟღერს კომპოზიტორ ს. ცინცაძის მუსიკა. მასში შესანიშნავად არის გამოყენებული ხალხური მელოდიები, რომლებიც ორგანულად უკავშირდება სურათის სიუჟეტს.

ფილმი მდიდარია საუცხოო ბუნებრივი ფერებით და ამ მხრივ ის საუკეთესო ფერადი ფილმების რიცხვს მიეკუთვნება. მშვენივრად შერჩეული ფერები კიდევ უფრო აძლიერებს სურათის ემოციურ ძალას.

მხატვარმა რ. მირზაშვილმა შექმნა ისეთი დეკორაციული ფონი, რომელიც სავსებით შეესატყვისება ფილმში ასახულ ეპოქას.

სურათს აქვს ცალკეული ნაკლოვანებები, მაგრამ ისინი ოდნავადაც ვერ ჩრდილავენ ამ წარმტაცი, პოეტური ფილმის მაღალ ღირსებას.

„ბაში-აჩუკი“ თბილისის ლენინის ორდენოსანი კინოსტუდიის „ქართული ფილმის“ მნიშვნელოვანი გამარჯვებაა.

ნ. შველიძე.

* * *

სურათებზე: კადრები ფილმიდან „ბაში-აჩუკი“.

გაიხსნა იტალიის კომუნისტური პარტიის VIII ყრილობა

რომი, 8 დეკემბერი. (საკდესი). დღეს რომში გაიხსნა იტალიის კომუნისტური პარტიის VIII ეროვნული ყრილობა. ყრილობის მუშაობაში მონაწილეობას იღებს 1.064 დელეგატი, რომლებიც წარმოადგენენ კომუნისტური პარტიის ორ მილიონზე მეტ წევრს. ყრილობაზე 779 მოწვეულს შორის არიან პარლამენტის წევრები, ქალაქების მერები, კულტურის მოღვაწეები, მშრომელები. ყრილობის მუშაობაში მონაწილეობის მისაღებად ჩამოვიდნენ ჩინეთის, საფრანგეთის, პოლონეთის, ჩეხოსლოვაკიის, ბულგარეთის, ფინეთის, ავსტრიის, მაროკოს, ბელგიის, ჰოლანდიის მოძმე კომუნისტური და მუშათა პარტიების დელეგაციები.

ყრილობას ესწრება აგრეთვე საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის დელეგაცია საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის პრეზიდიუმის წევრობის კანდიდატის და ცენტრალური კომიტეტის მდივნის ე. ა. ფურცევასა და საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის წევრის ი. კ. ჟეგალინის შემადგენლობით.

იტალიის კომუნისტური პარტიის VIII ყრილობის დღის წესრიგი:

1. სოციალიზმის იტალიური გზისათვის, მშრომელი კლასების დემოკრატიული მთავრობისათვის (მომხსენებელი პალმირო ტოლიატი).

2. პარტიის წესდების შესახებ (მომხსენებელი ლუიჯი ლონგო).

3. პარტიის ხელმძღვანელი ორგანოების არჩევნები.

იტალიის კომუნისტური პარტიის VIII ყრილობის გახსნას წინ უძღოდა ფართო ორგანიზაციულ-პოლიტიკური მზადება. ყრილობისათვის მზადების მსვლელობაში მოეწყო პირველადი უჯრედების 56.044 კრება, პარტიული სექციების 11.262 კონფერენცია და პარტიის ფედერაციების 99 კონფერენცია, სადაც ფართოდ განიხილეს პარტიული დოკუმენტები, რომლებიც იტალიის კომუნისტური პარტიის ხელმძღვანელობამ მოამზადა ყრილობისათვის.

რომი, 9 დეკემბერი. (საკდესი). დღეს იტალიის კომუნისტური პარტიის VIII ყრილობაზე დაიწყო კამათი პარტიის გენერალური მდივნის პალმირო ტოლიატის მოხსენების გამო. სიტყვა წარმოთქვა პარტიის ხელმძღვანელობის წევრმა სერჯომ, რომელმაც აღნიშნა, რომ საჭიროა კომუნისტურმა პარტიამ გააძლიეროს ბრძოლა თავისი გავლენის გაფართოებისათვის მოსახლეობის ახალ სულ უფრო ფართო ფენებში. მან ხაზგასმით აღნიშნა, რომ გლეხობა შეადგენს იტალიის საზოგადოების მნიშვნელოვან ნაწილს, წარმოადგენს იტალიის მშრომელთა ყველაზე მრავალრიცხოვან კატეგორიას და უნდა იყოს მუშათა კლასის ძირითადი მოკავშირე. სოფლად პარტიის მუშაობის გაჩაღების საჭიროებას ცხადყოფს ის ფაქტი, რომ სწორედ იქ ქრისტიან დემოკრატთა პარტია იღებს ამჟამად ყველაზე მეტ ხმას.

იტალიის ახალგაზრდობის კომუნისტური ფედერაციის გენერალურმა მდივანმა ტრიველიმ განაცხადა, რომ ახალგაზრდობაში გაჩაღებულმა დისკუსიამ უნგრეთის ამბების გამო დაადასტურა, რომ საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის XX ყრილობა და მისი გადაწყვეტილებანი წარმოადგენენ ახალგაზრდა თაობის ორიენტაციის ძირითად განსსაზღვრელ ელემენტს.

ილპარაკა რა ინგლის-საფრანგეთის იმპერიალიზმის კრიზისზე, რომლის ახალი დადასტურება, როგორც ორატორმა ხაზგასმით აღნიშნა არის ეგვიპტის წინააღმდეგ აგრესიის ჩაფუშვა, ტრიველიმ განაცხადა, რომ კოლონიალიზმის დამარცხება ახალ პერსპექტივებს უქმნის ევროპის მუშათა მოძრაობას. მან აღნიშნა, რომ ევროპის ახალგაზრდობის სოციალისტურ ორგანიზაციებში ძლიერდება რეფორმისტული პოლიტიკის კრიტიკა. იტალიის ახალგაზრდობის კომუნისტური ფედერაციის ცენტრალურმა კომიტეტმა, თქვა მან, წინადადებით მიმართა ევროპის ახალგაზრდობის ყველა სოციალ-დემოკრატიულ, კომუნისტურ და საერთოდ დემოკრატიულ ორგანიზაციას შეთანხმდნენ მთელ რიგ ძირითად საერთაშორისო პრობლემებზე, რათა აწარმოონ ერთობლივი ბრძოლა მშვიდობის შენარჩუნებისათვის.

გენუის დელეგატმა ნობერასკომ განაცხადა, რომ მსხვილი სამრეწველო მონოპოლიების პოლიტიკა მიზნად ისახავს სულ უფრო დაუმორჩილოს მათ სახელმწიფო და შემდგომ გაძლიეროს მშრომელთა ექსპლოატაცია.

დელეგატმა ქალაქ ფერარიდან კავალარიმ აღნიშნა, რომ მუშაობა, რომელსაც კომუნისტი დეპუტატები და სენატორები ეწევიან პარლამენტში, დაკავშირებული უნდა იყოს მშრომელი მასების საერთო ბრძოლასთან.

სხდომაზე წაიკითხეს სხვადასხვა პარტიული ორგანიზაციების მიერ გამოგზავნილი მრავალი დეპეშა, რომლებშიც ისინი პროტესტს აცხადებენ იმის წინააღმდეგ, რომ იტალიის ხელისუფლებამ უარი უთხრეს მ. ა. სუსლოვს იტალიაში ჩასვლის ნებართვაზე. დეპეშები მიღებულია ლივორნოს, ალესსანდრიის, მასაკარარის, მესინის, კატანძაროს, ბარისა და სხვა პროვინციებიდან.

ინგლისელ-ფრანგ-ებრაელ ბატონყოფლობელთა ბანდიტური ბრბოს ბოროტმოქმედებანი ეგვიპტეში

კაირო, 10 დეკემბერი. (საკდესი). ინგლისელ-ფრანგ-ებრაელ ბატონყოფლობელთა ბანდიტური ბრბოს ბოროტმოქმედებანი ეგვიპტეში ინტენსიურ ხასიათს ატარებენ.